

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Předběžné opatření

Předkládá: Mgr. Vojtěch Pour

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Ing. Radka Zahradníková, Ph.D., LL.M.

Plzeň

2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Mgr. Vojtěch POUR
Osobní číslo:	R18M0322P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Předběžné opatření
Zadávací katedra:	Katedra občanského práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Obecná předběžná opatření dle OSŘ
3. Zvláštní předběžná opatření dle ZŘS
4. Škoda a jiná újma způsobená nařízením předběžného opatření
5. Komparace právní úpravy předběžného opatření a žaloby z rušení držby.
6. Komparace právní úpravy předběžného opatření v České republice a Slovenské republice
7. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

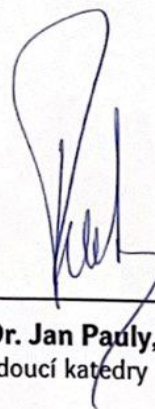
Seznam doporučené literatury:
viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Ing. Radka Zahradníková, Ph.D., LL.M.**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 1. července 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Předběžné opatření“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 31. 3. 2023

.....

Vojtěch Pour

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucí práce paní doc. JUDr. Ing. Radce Zahradníkové, Ph.D., LL.M., za odborné vedení práce, trpělivost a zpětnou vazbu, kterou mi při zpracování diplomové práce poskytla.

Obsah

Úvod.....	9
1. Obecná předběžná opatření dle OSŘ	10
1.1. Základní zásady řízení o předběžném opatření	10
1.1.1 Zásada efektivní ochrany práva	11
1.1.2 Rychlost řízení	11
1.1.3 Osvědčení.....	11
1.1.4 Moment překvapení odpůrce	12
1.1.5 Rovnost zbraní	12
1.2 Procesní podmínky nařízení předběžného opatření	13
1.2.1 Pravomoc soudu.....	13
1.2.2 Příslušnost soudu.....	14
1.2.3 Překážka věci zahájené	16
1.2.4 Překážka věci rozhodnuté	16
1.3 Okruh účastníků řízení.....	17
1.4 Předpoklady pro nařízení předběžného opatření	18
1.5 Návrh na nařízení předběžného opatření, jeho náležitosti a vady	19
1.6 Poplatková povinnost.....	20
1.7 Jistota a doplatek jistoty.....	21
1.8 Řízení o návrhu na vydání předběžného opatření.....	23
1.9 Obsah předběžného opatření.....	25
1.10 Vydání, vyhlášení, vykonatelnost a závaznost usnesení o nařízení předběžného opatření.....	28
1.11 Zánik a zrušení předběžného opatření	30
1.11.1 Zánik předběžného opatření.....	30
1.11.2 Zrušení předběžného opatření.....	30
1.12 Opravné prostředky	31
1.12.1 Odvolání.....	31
1.12.2 Mimořádné opravné prostředky	32
2. Zvláštní předběžná opatření dle ZŘS	33
2.1 Předběžná opatření ve věcech ochrany před domácím násilím	33
2.1.1 Podmínky pro předběžné opatření ve věci ochrany před domácím násilím	33
2.1.2 Příslušnost soudu.....	35
2.1.3 Účastníci řízení	35
2.1.4 Návrh na nařízení předběžného opatření a zahájení řízení	36

2.1.5	Rozhodnutí o nařízení předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí.....	37
2.1.6	Doba trvání předběžného opatření	40
2.1.7	Odvolační řízení	40
2.1.8	Prodloužení předběžného opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí	41
2.1.9	Zánik účinků předběžného opatření	42
2.2	Předběžná opatření upravující poměry dítěte	43
2.2.1	Podmínky pro nařízení předběžného opatření	43
2.2.2	Příslušnost soudu.....	44
2.2.3	Účastníci řízení	44
2.2.4	Zahájení řízení.....	45
2.2.5	Doba pro rozhodnutí soudu o předběžném opatření	46
2.2.6	Vykonatelnost, trvání předběžného opatření a jeho prodloužení.....	46
2.2.7	Zrušení předběžného opatření	47
2.2.8	Odvolání.....	48
3.	Škoda a jiná újma způsobená nařízením předběžného opatření	49
3.1	Vznik povinnosti navrhovatele k náhradě škody a jiné újmy.....	49
3.2	Lhůta k uplatnění nároku na náhradu škody	50
3.3	Řízení o náhradě škody a jiné újmy.....	50
3.4	Odpovědnost státu za škodu v případě nesprávného úředního postupu .	51
4.	Komparace právní úpravy předběžného opatření a žaloby z rušené držby....	52
4.1	Žaloba z rušené držby	52
4.1.1	Návrh žaloby z rušené držby.....	52
4.1.2	Lhůta pro rozhodnutí soudu a rozhodnutí soudu	53
4.1.3	Opravné prostředky	54
4.2	Porovnání žaloby z rušené držby a předběžného opatření.....	55
5.	Komparace právní úpravy předběžného opatření v České republice a Slovenské republice.....	56
5.1	Právní úprava předběžného opatření ve Slovenské republice	56
5.1.1	Neodkladné opatření	56
5.1.1.1	Řízení o neodkladném opatření.....	57
5.1.1.2	Zánik a zrušení neodkladných opatření	58
5.1.1.3	Náhrada škody a jiné újmy.....	59
5.1.1.4	Neodkladné opatření ve věcech duševního vlastnictví	59
5.1.2	Zabezpečovací opatření.....	60
5.2	Porovnání české a slovenské právní úpravy	61

Závěr.....	62
Resumé	64
Seznam použitých zkratek.....	65
Seznam použitých zdrojů	66
Akademické	66
Internetové	66
Judikatura a rozhodnutí soudů	67
Monografie	67
Komentáře.....	68
Právní předpisy	69
Seznam grafů.....	69

Úvod

Předběžné opatření představuje významný procesní institut, kterým soud zatímně upravuje poměr účastníků, než soud rozhodne ve věci. Jeho účelem je zajistit efektivitu soudního procesu a poskytnout reálnou možnost přenést výsledek sporu do praxe. Cílem této práce je přiblížit a popsat institut předběžného opatření, dále se práce věnuje otázce komparace žaloby z rušené držby a předběžného opatření a otázce komparace zahraniční právní úpravy předběžného opatření ve Slovenské republice.

Autor rozděluje tuto práci na pět hlavních kapitol. V první kapitole autor popisuje obecné předběžné opatření, tak jak jej definuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“).

Druhá kapitola se zaměřuje na zvláštní předběžná opatření, tj. předběžná opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí a předběžná opatření upravující poměry dítěte, která upravuje zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“).

Třetí kapitola se věnuje otázce škody a jiné újmy vzniklé v důsledku nařízení předběžného opatření, které bylo zrušeno nebo zaniklo z jiného důvodu než pro vyhovění návrhu ve věci samé. V druhé části této kapitoly se pak autor práce zaměřuje na odpovědnost státu v případě, kdy soud nevydá předběžné opatření v zákonem stanovené lhůtě.

Čtvrtá kapitola se zabývá popisem a komparací právní úpravy žaloby z rušené držby a předběžného opatření.

Poslední kapitola pojednává o právní úpravě předběžného opatření na Slovensku a porovnává jej s právní úpravou předběžného opatření v České republice.

Autor si toto téma zvolil, neboť předběžné opatření představuje právní institut, který je možné uplatnit v téměř všech oblastech soukromého práva, kupříkladu v právu rodinném nebo právu majetkovém.

1. Obecná předběžná opatření dle OSŘ

Jak bylo již v úvodu práce uvedeno, předběžná opatření se užívají v případech, kdy je nutné zatímně upravit poměry účastníků, a to do momentu, než dojde ke konečnému rozhodnutí ve věci samé.

1.1. Základní zásady řízení o předběžném opatření

Civilní proces je řízen stejně jako všechna ostatní právní odvětví určitými základními zásadami, které jsou stanoveny vysokým stupněm obecnosti a které nejsou vázány k jednotlivým institutům, ale prostupují napříč celým právním odvětvím. Tyto zásady se v právním státě dodržují a respektují, především s jejich pomocí se řídí vrcholné soudy při řešení zvláště obtížných právních případů.¹ Význam právních zásad souvisí s jejich uznávanou hodnotovou orientací, nadčasovostí a intenzitou jejich působení. V určitých případech to může znamenat i nutnost odchytil se od výkladu zákona, který by při nezohlednění principů, zejména na podkladě textu zákona, zřejmě převážil. Mezi tyto zásady řadíme *zásadu efektivní ochrany práva, rychlost (řízení), osvědčování, moment překvapení odpůrce, rovnost zbraní, subsidiaritu prostředků zajištění, přiměřenost a šetření práv.*² Zároveň je nutné dodat, že se v řízení o předběžném opatření uplatňují obecné zásady, které se užívají v klasickém řízení (zásada dispoziční, hospodárnosti, volného hodnocení důkazů, formální pravdy), tak i speciální zásady (přiměřenosti, zákazu předjímat rozhodnutí ve věci samé, ochrany dotčeného účastníka). Výjimkou z těchto zásad jsou zásada ústnosti řízení a zásada veřejnosti řízení, které se v jednání o předběžném opatření neuplatňují z důvodu ochrany účelu předběžného opatření.³

¹ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 27

² Tamtéž, str. 28-31

³ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 40-44

1.1.1 Zásada efektivní ochrany práva

Základním prvkem právního státu je schopnost prosadit právo a jeho následné vynucení v případě, že by nedošlo k dobrovolnému splnění. Předběžná ochrana tak slouží k ochraně poskytované ve věci samé, jejímž prostřednictvím též slouží k ochraně práv materiálních.⁴ Lze tak chápat, že zásada efektivní ochrany práva má v současné době ústavněprávní základ. Je však nutné doplnit, že efektivní ochrana práv není jenom jednostranná. Právo na tuto ochranu má i odpůrce, což se hlavně projevuje v zásadě rovnosti zbraní a kompenzaci jeho počátečních znevýhodnění.⁵

1.1.2 Rychlost řízení

Řízení o předběžném opatření by mělo proběhnout co nejrychleji, neboť jeho účelem je odstranit nevýhody, které jsou s délkou hlavního řízení spojeny. Základní znaky této zásady jsou:

- a) o návrhu na předběžné opatření rozhodne předseda senátu bezodkladně,
- b) stejnopis usnesení, kterým bylo nařízeno předběžné opatření, se zasílá v zákonné lhůtě, nebo
- c) se omezí povinnost odůvodnit soudní rozhodnutí.⁶

1.1.3 Osvědčení

Další zásadou řízení o předběžném opatření je osvědčení. Osvědčení je primárně spojeno se snížením stupně požadovaného důkazu, tedy zjednodušeně lze říci, že plným důkazem chápeme pravděpodobnost, která hraničí s jistotou. V případě řízení o předběžném opatření si však soud vystačí s osvědčením, u něhož

⁴ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 27

⁵ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 28

⁶ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 28

stačí pouze převažující pravděpodobnost určité relevantní skutečnosti. ⁷

1.1.4 Moment překvapení odpůrce

Moment překvapení odpůrce chápeme jako stav, který má znemožnit nebo zásadně ztížit jeho realizaci práva nebo soudního rozhodnutí. Varování, které by mohl odpůrce získat právě díky procesní aktivitě navrhovatele (návrh předběžného opatření a opatření s ním spojená), by jej mohla vést k podniknutí či uspíšení kroků, které by mohly znemožnit účel řízení ve věci samé. V rámci efektivní ochrany navrhovatele a nezmaření účelu předběžného opatření je nutné dodržení určitého momentu překvapení. ⁸ Příklad této zásady lze nalézt v §76g OSŘ: „*Byl-li návrh na nařízení předběžného opatření zamítnut nebo odmítnut nebo bylo-li řízení o návrhu zastaveno, doručuje se usnesení jen navrhovateli.*“ ⁹ V tomto příkladu je navrhovateli dána možnost prostřednictvím opravného prostředku dosáhnout změny anebo návrh za určitých podmínek podat znovu.

1.1.5 Rovnost zbraní

Zásada rovnosti zbraní je v průběhu první části řízení o předběžném opatření narušena, než se dostane možnosti odpůrci vyjádřit se k věci. ¹⁰

1.1.6 Subsidiarita prostředků zajištění

Tato zásada vyžaduje určitou formu úvahy, kdy bude vydáno takové předběžné opatření, které je na jedné straně schopné předejít nebezpečí nebo ohrožení, jehož realizaci má být zabráněno, ale zároveň musí být takové, které při této schopnosti odpůrce nejméně zatěžuje. Je nutné dodat, že s touto zásadou se pojí určitá forma kompenzace procesního znevýhodnění odpůrce (rozhodování bez jeho

⁷ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 29

⁸ Tamtéž.

⁹ § 76g odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁰ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 29.

slyšení, toliko na podkladě osvědčení).¹¹ Takovým příkladem je zostřená zodpovědnost k náhradě škody a s ní spojená povinnost složit jistotu k její náhradě, jak ji ukládá §75b odst. 1 OSŘ: „*K zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, je navrhovatel povinen složit nejpozději ve stejný den, kdy podal u soudu návrh na nařízení předběžného opatření, jistotu ve výši 10 000 Kč a ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti ve výši 50 000 Kč. Dospěje-li předseda senátu k závěru, že složená jistota zjevně nepostačuje k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, anebo že jde o opětovný návrh na nařízení předběžného opatření, který ve věci týchž účastníků požaduje z obdobných důvodů stejnou nebo obdobnou zatímní úpravu poměrů, vyzve navrhovatele bezodkladně, aby do 3 dnů složil doplatek jistoty ve výši, kterou stanoví s přihlédnutím k okolnostem případu.*“¹²

1.2 Procesní podmínky nařízení předběžného opatření

Stejně jako v jakémkoliv jiném řízení, i v řízení o předběžném opatření je vyžadováno dodržení stanoveného okruhu procesních podmínek. Díky tomu je zajištěna kontrola řízení, která spočívá ve znalosti základních údajů potřebných pro dodržení efektivního a smysluplného rozhodnutí z formálního hlediska. Dochází ke zkoumání především pravomoci (§ 7 OSŘ) a příslušnosti soudu (§ 9 a násl. OSŘ). Dalšími podmínkami, které musí být zkoumány jsou otázky překážky věci zahájené (§ 83 OSŘ) a překážky věci rozhodnuté (§ 159a OSŘ).¹³

1.2.1 Pravomoc soudu

*„Pravomoc je oprávnění daný zákonem zpravidla státním orgánům k tomu, aby způsobem zákonem stanoveným vykonávaly veřejnou moc.“*¹⁴ První důležitou

¹¹ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 30.

¹² § 75b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹³ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 45

¹⁴ SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 14

otázkou, kterou se soud musí zabývat je zda, má pravomoc vydat rozhodnutí o návrhu na nařízení předběžného opatření. Pravomoc soudu je upravena §7 odst. 1 OSŘ, který stanoví, že soudy rozhodují: „*spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.*“¹⁵ Z výše uvedeného ustanovení lze zjistit, že pravomoc pro nařízení předběžného opatření je dána tehdy, pokud je dána pravomoc pro rozhodnutí ve věci samé, které se předběžné opatření týká, resp. s danou věcí souvisí. Výjimku z tohoto ustanovení lze nalézt v §106 OSŘ, podle něhož je omezena příslušnost obecného soudu v případě existence smlouvy o projednání věci před rozhodci nebo rozhodčí komisí uzavřenou mezi účastníky řízení. Toto platí za předpokladu, že účastníci na smlouvě a projednání věci před rozhodci nebo rozhodčí komisí strany trvají. Zvláštní výjimkou je §22 zákona č. 216/1994., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „**ZŘR**“), který stanoví, že „*ukáže-li se v průběhu rozhodčího řízení nebo i před jeho zahájením, že by mohl být ohrožen výkon rozhodčího nálezu, může soud na návrh kterékoli strany nařídit předběžné opatření.*“¹⁶ Z tohoto uvedeného ustanovení lze vyčíst, že na jeho základě má obecný soud pravomoc k vydání předběžného opatření i v průběhu rozhodčího řízení.¹⁷

1.2.2 Příslušnost soudu

Příslušnost soudu lze definovat jako určení jednotlivých soudů, které jsou oprávněny projednat a rozhodnout spory v občanskoprávním řízení. Tato příslušnost se rozlišuje na věcnou, místní a funkční.¹⁸

Věcná příslušnost je upravena §9 odst. 1 a 2 OSŘ a určuje, které z článků soudní soustavy jsou v prvním stupni povolány projednávat a rozhodnout věci určitého druhu.¹⁹ Podle ustanovení v odst. 1 jsou k řízení v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy. Odstavec 2 téhož paragrafu poskytuje taxativní výčet

¹⁵ § 7 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁶ § 22 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

¹⁷ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 46

¹⁸ Tamtéž str. 47

¹⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3807-146. str. 82

situací, kdy v prvním stupni rozhoduje krajský soud. Věcná příslušnost pro nařízení předběžného opatření je upravena v §74 odst. 3 OSŘ, který stanoví, že „*příslušným k nařízení předběžného opatření je soud, který je příslušný k řízení o věci, nestanoví-li zákon jinak.*“²⁰

Místní příslušnost soudu představuje vymezení, který soud je ze všech věcně příslušných soudů oprávněn věc projednat a rozhodnout.²¹ Daná příslušnost je upravena v ustanovení §84 až 89a OSŘ, kdy právě §84 stanoví, že „*k řízení je příslušný obecný soud účastníka, proti němuž návrh směřuje (žalovaného), není-li stanoveno jinak.*“²² Platí tedy, že obecným soudem účastníka je soud, v jehož obvodu má účastník bydliště, nebo (v případě, že účastník nemá bydliště) obvod v němž se zdržuje. U právnické osoby platí, že příslušným je soud, v jehož obvodu má sídlo, což platí stejně i pro fyzickou osobu podnikající.

Funkční příslušnost představuje stanovení rozsahu působnosti soudů různých článků soudní soustavy při postupném projednávání té samé věci v jednotlivých instancích.²³

V případě, že by návrh byl podán u věcně nepřislusného soudu, soud bude postupovat podle § 104a odst. 2 OSŘ, kdy „*předloží věc se zprávou o tom svému nadřízenému vrchnímu soudu, jestliže věc podle jeho názoru náleží do věcné příslušnosti okresních, krajských nebo vrchních soudů, popřípadě soudů zřízených k projednávání a rozhodování věcí určitého druhu, nebo Nejvyššímu soudu, jestliže věc podle jeho názoru náleží do věcné příslušnosti Nejvyššího soudu. (...) Vrchní soud (Nejvyšší soud) pak rozhodne, které soudy jsou k projednání a rozhodnutí věci příslušné v prvním stupni, není-li sám věcně příslušný.*“²⁴

²⁰ § 74 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

²¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3807-146. str. 83

²² § 84 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

²³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3807-146. str. 83

²⁴ § 104a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

1.2.3 Překážka věci zahájené

Překážka věci zahájené je jednou z tzv. negativních podmínek řízení, jelikož její existence neumožňuje soudu, aby v předmětné záležitosti konal, neboť by došlo k porušení formálních podmínek řízení. Obecná právní úprava překážky věci zahájené (*litispendence*) je upravena v §83 OSŘ. V odstavci 1 tohoto ustanovení se stanoví, že „zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení.“²⁵ Soud je vždy povinen posuzovat existenci překážky litispendence z úřední povinnosti. Existenci překážky věci zahájené nelze nijak odstranit, a proto je soud povinen řízení zastavit na základě § 104 odst. 1 OSŘ. V případě řízení o předběžném opatření je aplikace překážky věci zahájené teoreticky komplikovanou záležitostí. Je to z důvodu jejího systematického zařazení právní úpravy překážky řízení až do části třetí OSŘ, upravující řízení před soudem prvního stupně (a nikoliv tedy činnost soudu před zahájením řízení), a dále také kvůli vztahu k účelu institutu předběžného opatření v občanském soudním řízení.²⁶

Předběžné opatření představuje dočasný zajišťovací instrument procesního práva a možnost jeho užití úzce souvisí s řízením ve věci samé. Rozhodovací praxí soudů bylo dosaženo závěru, že překážku litispendence je nutné aplikovat i na řízení o předběžném opatření.²⁷ Má tomu být tak z toho důvodu, že „nařízení předběžného opatření má tedy pro osoby, jež jsou jím dotčeny, závažné důsledky. Proto je v zájmu jejich právní jistoty nezbytné předejít tomu, aby totéž předběžné opatření mohlo být – při nezměněných okolnostech – nařízeno několikrát nebo aby o stejném návrhu mohla být vydána rozdílná rozhodnutí.“²⁸

1.2.4 Překážka věci rozhodnuté

Překážka věci rozhodnuté (*rei iudicatae*) je druhou negativní procesní podmínkou řízení. Její hlavní význam spočívá v ochraně před opakovaným projednáním věci, o níž již bylo pravomocně rozhodnuto soudem. Obsahem této překážky je právní moc rozhodnutí; dělíme ji na formální právní moc, která

²⁵ § 83 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

²⁶ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 49

²⁷ Tamtéž, str. 50

²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.02.2007, sp. zn. 33 Odo 417/2005.

znamená nenapadnutelnost rozhodnutí žádným opravným prostředkem a materiální právní moc, kterou rozumíme závaznost a neměnitelnost rozhodnutí. Lze tedy říci, že překážka *rei iudicatae* navazuje na zásadu *ne bis in idem*, tedy ne dvakrát o tomtéž. Právní úprava překážky věci rozhodnuté se nachází v § 159a odst. 4 OSŘ: „*jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby věc projednávána znovu.*“²⁹ S užitím překážky věci rozhodnuté v řízení o předběžném opatření platí stejné závěry jako v případě užití překážky věci zahájené. Můžeme proto říci, že pokud soud zjistí, že o věci bylo již pravomocně rozhodnuto, nové řízení soud zastaví (§104 odst. 1 OSŘ). Pokud by přeci jen došlo k projednání a rozhodnutí ve věci navzdory existenci překážky věci rozhodnuté, zakládalo by to důvod pro zmatečnost řízení, dle ustanovení § 229 odst. 2 písm. b) OSŘ.

1.3 Okruh účastníků řízení

Obecné předpoklady pro způsobilost být účastníkem platí stejně jako pro civilní řízení rovněž pro řízení o předběžném opatření. Obecný základ stanoví § 19 OSŘ, dle kterého má způsobilost být účastníkem řízení ten, kdo má právní osobnost nebo ten, komu ji zákon přiznává.³⁰ OSŘ v §74 odst. 2 stanovuje okruh účastníků řízení o předběžném opatření. Účastníkem bude vždy osoba podávající návrh na nařízení předběžného opatření, tedy navrhovatel. Vedle něj budou účastníky dále ti, kteří by jimi byli, kdyby šlo o věc samu (§ 74 odst. 2 OSŘ).³¹ Určitou alternativou je případ, kdy ve věci bylo rozhodnuto jiným orgánem podle části páté OSŘ, v takové věci budou účastníci navrhovatel a ti, kdo byli účastníky v řízení před správním orgánem.³² V praxi je možné se také setkat se situacemi, kdy je v důsledku nařízení předběžného opatření zasaženo i do práv třetích osob, tedy osob, které nejsou účastníky řízení. V tomto případě je nutné uvést úpravu, která se nachází v §76 odst. 2 OSŘ, jež říká: „*předběžným opatřením lze uložit povinnost někomu jinému než účastníku jen tehdy, lze-li to na něm spravedlivě žádat.*“³³ Toto

²⁹ § 159a odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

³⁰ § 19 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

³¹ SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 290

³² § 250a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

³³ § 76 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

ustanovení je zaměřeno na situace, kdy je vyžadována součinnost třetí osoby k tomu, aby mohl být vůbec realizován samotný obsah předběžného opatření. Tímto způsobem může soud například přikázat peněžnímu ústavu, aby nevyplácel peněžní prostředky majiteli účtu – účastníku, kterému bylo předběžným opatřením zakázáno nakládat s prostředky na účtu uloženými. Obecně je stanoveno, že třetí osobě je možné uložit povinnost pouze za předpokladu, že je zároveň uložena povinnost i přímo účastníkovi.³⁴

1.4 Předpoklady pro nařízení předběžného opatření

Zákon rozlišuje dva předpoklady pro nařízení předběžného opatření. Tím prvním je potřeba zatímní úpravy poměru účastníků a druhý předpoklad je, že existuje obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen.³⁵

V případě skutečnosti, kdy je potřeba zatímně upravit poměry účastníků je nutné vždy posuzovat okolnosti konkrétního případu. Nařízením předběžného opatření je možné poskytnout dočasnou ochranu oprávněnému jedině na základě uložení určité povinnosti druhému účastníkovi (např. něčeho se zdržet, něco konat nebo něco trpět), případně za splnění podmínek stanovených § 76 odst. 2 OSŘ někomu jinému, lze-li to po něm spravedlivě žádat. Soud musí při rozhodování o návrhu na předběžné opatření zohlednit to, že základním účelem předběžného opatření je ochrana toho, kdo o jeho vydání žádá, ale také musí být dodržována pravidla ústavní ochrany toho, vůči komu předběžné opatření směřuje.³⁶ Ústavní soud ve svém usnesení vymezil, že ochrana toho účastníka, vůči němuž má předběžné opatření směřovat, nemůže dosáhnout takové míry, aby mu prakticky znemožnila ochranu oprávněných zájmů druhé strany.³⁷ Předběžné opatření není možné vydat v případech, v nichž by nešlo o úpravu právních, ale faktických vztahů mezi účastníky, a také ani tam, kde by nešlo úpravu pouze předběžnou, ale ve svém důsledku úpravu konečnou.

³⁴ SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 310

³⁵ § 75c odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

³⁶ SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 291

³⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 12.3.2002, sp. zn. III. ÚS 394/01.

Jako druhý předpoklad pro nařízení předběžného opatření je existence určité obavy, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen. K prokázání obavy nestačí pouze tvrzení navrhovatele, že druhý účastník, vůči kterému směřuje návrh na nařízení předběžného opatření, nesplnil svou povinnost řádně a včas. Je nutné, aby jej navrhovatel doložil společně s návrhem na nařízení předběžného opatření i dalšími informacemi, z nichž lze obavu z ohrožení výkonu rozhodnutí dovodit.³⁸

1.5 Návrh na nařízení předběžného opatření, jeho náležitosti a vady

Soud může nařídit předběžné opatření dle § 75 odst. 1 OSŘ jen na návrh (dispoziční zásada) a soud tedy nikdy nebude zahajovat řízení z úřední povinnosti. V OSŘ lze nalézt základní požadavky návrhu. Návrh musí obsahovat obecné náležitosti uvedené v § 42 odst. 4 OSŘ, ale také speciální náležitosti, které se týkají řízení o předběžném opatření, jež jsou upraveny v §75 odst. 2 OSŘ, a to konkrétně tyto: *„jméno, příjmení a bydliště účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vylíčení skutečností o tom, že je třeba, aby byly zatímně upraveny poměry účastníků, nebo že je tu obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen, vylíčení skutečností, které odůvodňují předběžné opatření, a musí být z něj patrné, jakého předběžného opatření se navrhovatel domáhá; ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti musí návrh dále obsahovat identifikační číslo osoby (dále jen „identifikační číslo“) právnické osoby, identifikační číslo fyzické osoby, která je podnikatelem, popřípadě další údaje potřebné k identifikaci účastníků řízení.“*³⁹ Dále dle § 75 odst. 3 OSŘ je navrhovatel povinen připojit k návrhu listiny, jimiž se dovolává svého práva. Navrhovatel se nemusí výhradně omezit jen na listiny, ale může označit jiné prostředky osvědčení. Pokud by bylo omezeno uplatnění prostředků osvědčení jen na listiny, jednalo by se o zásah do práva na spravedlivý proces ve smyslu Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“).⁴⁰ Poté je navrhovatel povinen uvést, jaký návrh ve věci samé

³⁸ SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 292

³⁹ § 75 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁴⁰ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 188.

hodlá podat. Je tedy nutné, aby z návrhu na nařízení předběžného opatření bylo zřejmé, zda bude následovat žaloba na určení (zde je třeba uvést konkrétní právní vztah nebo právo, které by mělo být předmětem takového určení, a dále s uvedením, z čeho navrhovatel dovozuje svůj naléhavý právní zájem na požadovaném určení), nebo bude následovat žaloba na plnění.⁴¹

Soud je oprávněn odmítnout návrh na nařízení předběžného opatření v souladu s §75a OSŘ (jedná se o speciální ustavení, kdy nedochází k užití §43 OSŘ), pokud návrh neobsahuje své náležitosti, je nesrozumitelný nebo neurčitý a jestliže jeho nedostatky brání pokračování v řízení. Důvod této právní úpravy je primárně existence krátké sedmidenní lhůty pro vydání rozhodnutí o návrhu.⁴² Usnesení o odmítnutí návrhu má dvojí charakter. Prvním je, že jím řízení končí bez meritorního projednání návrhu a nedochází tak k vytvoření překážky věci pravomocně rozhodnuté a navrhovatel tak může podat nový návrh. Druhým znakem je jeho podrobné odůvodnění, kterým soud sdělí navrhovateli, v jakých konkrétních skutečnostech spatřuje vady návrhu.⁴³ Navrhovatel může pak usnesení soudu brát jako jistou formu návodu v případě, že by chtěl podat návrh znovu. Usnesení o odmítnutí návrhu se doručuje vždy pouze navrhovateli dle § 76g OSŘ z důvodu, aby nedošlo k zmaření momentu překvapení odpůrce, a jak již bylo zmíněno výše, také proto, že usnesení o odmítnutí návrhu nezakládá překážku věci pravomocně rozhodnuté.⁴⁴

1.6 Poplatková povinnost

Poplatková povinnost se vztahuje i na podání návrhu na nařízení předběžného opatření. Pramenem práva je zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále též „ZOSP“). Konkrétně v případě návrhu na nařízení předběžného opatření se užívá § 4 odst. 1 písm. h) ZOSP, ze kterého vyplývá, že

⁴¹ SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 297

⁴² HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 188.

⁴³ HORECKÁ, Anna. *Předběžná opatření v civilním řízení*. Praha, 2020. Diplomová práce. UNIVERZITA KARLOVA Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Pohl. str. 14

⁴⁴ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha I. §1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-664. str. 493

poplatková povinnost vzniká až okamžikem rozhodnutí soudu o návrhu na nařízení předběžného opatření. Výše poplatku dle položky 5 sazebníku stejného zákona činí částku ve výši 1.000 Kč.⁴⁵ Soud pak soudní poplatek vyměří ve svém rozhodnutí o předběžném opatření a společně s tím stanoví i lhůtu pro jeho zaplacení. Z výše uvedeného tedy plyne, že soudní poplatek za návrh na nařízení předběžného opatření je splatným až po právní moci rozhodnutí soudu, který o předběžném opatření rozhoduje.

1.7 Jistota a doplatek jistoty

Společně s poplatkovou povinností musí navrhovatel při podání návrhu na nařízení předběžného opatření složit jistotu, a to z toho důvodu, že předběžné opatření je způsobilé zasáhnout citelným způsobem do práv odpůrce. Jistota je upravena v § 75b odst. 1 OSŘ, dle kterého jistota slouží k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením.⁴⁶

Z výše uvedeného ustanovení vyplývá, že účelem složení jistoty je, zajištění finančních prostředků pro možnou náhradu škody nebo jiné újmy, která by mohla vzniknout účastníkům řízení nebo i třetím osobám v důsledku vydání předběžného opatření. Navrhovatel má povinnost složit jistotu nejpozději ve stejný den, kdy byl návrh na nařízení předběžného opatření podán soudu tedy bez výzvy nebo jiného upomenutí ze strany soudu.⁴⁷ Zde je možné setkat se s více výklady tohoto ustanovení. Dle Jirsy by striktní jazykový výklad představoval nadměrný formalismus, proto „i když (...) není jistota přímo u soudu složena, je třeba vykládat tento pojem tak, že za složení se považuje i jiný způsob než hotovostní platba v pokladně soudu, z něhož je zřejmé, že platba byla na účet soudu skutečně poukázána. Jestliže zákon na jedné straně umožňuje navrhovateli, aby se na soud obrátil s návrhem na předběžné opatření, které se po jeho vydání ihned, to znamená i mimo pracovní dobu soudu, vyhlásí, je třeba mu také umožnit, aby mohl složit

⁴⁵ Položka č. 5 v příloze sazebníku zákona č. 549/1991 Sb., České národní rady o soudních poplatcích

⁴⁶ § 75b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁴⁷ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 190.

jistotu v době, kdy je pokladna soudu mimo provoz.“⁴⁸ Je také možné se setkat i se závěry, které jsou pro navrhovatele méně příznivé, kdy soud považuje jistotu včasně složenou, „...je-li nejpozději v den podání návrhu na účet soudu připsána; nepostačí, když je z účtu navrhovatele nejpozději v tento den odepsána“.⁴⁹

Výjimku z povinnosti složit jistotu mají návrhy na nařízení předběžného opatření uvedené v § 75b odst. 3 OSŘ tedy ve věcech týkající se „výživného, pracovních, náhrady újmy na zdraví, pokud navrhovatel osvědčí spolu s návrhem, že jsou u něj splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků anebo hrozili nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by mohla navrhovateli vzniknout újma, a navrhovatel spolu s návrhem na nařízení předběžného opatření osvědčí, že jistotu bez své viny nemohl složit“.⁵⁰ Z tohoto ustavení plyne, že je možné osvobození od placení jistoty rozdělit na dva typy. Tím prvním jsou předběžná opatření ve věcech pracovních, výživného a náhrady újmy na zdraví. V těchto případech je navrhovatel vždy ze zákona osvobozen od placení jistoty. Druhým typem jsou případy ve zbývajících věcech, u kterých se jistota platí, ale navrhovatel může prokázat, že splňuje podmínky pro osvobození platby jistoty. Pro splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků musí navrhovatel společně s návrhem na nařízení předběžného opatření doložit i osvědčení, které bude prokazovat důvody pro osvobození. Pokud soud dojde k závěru, že navrhovatel splnil podmínky pro osvobození od povinnosti platit jistotu, objeví se to v odůvodnění rozhodnutí o předběžném opatření. Jestliže navrhovatel nesloží jistotu včas anebo není od povinnosti ji složit osvobozen, předseda senátu návrh na předběžné opatření usnesením odmítne.⁵¹

V praxi je možné se také setkat s případy, kdy složená jistota v zákonné výši 10 000 Kč (případně 50 000 Kč) bude nedostatečná k případné náhradě škody nebo jiné újmy. V takových případech dochází k užití § 75b odst. 1 OSŘ, který stanoví, že oprávnění posoudit, zda je dán jeden ze dvou zákonných důvodů pro zvýšení jistoty, má předseda senátu. Prvním důvodem je skutečnost, že navrhovatelem složená jistota zjevně nepostačuje k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která

⁴⁸ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha I. §1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-664. str. 466

⁴⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 2014, č. j. 4 Cmo 338/2013–32.

⁵⁰ § 75b odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁵¹ SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 301

by mohla vzniknout nařízením předběžného opatření. Jako druhý důvod zákon označuje situace, kdy dochází k opětovnému podání ze strany navrhovatele návrhu na nařízení předběžného opatření, přičemž ve věci týchž účastníků požaduje z obdobných důvodů stejnou či obdobnou zatímní úpravu poměrů.⁵²

Pokud předseda senátu shledá podmínky pro zvýšení jistoty (dojde tedy k závěru, že je dán jeden z výše uvedených důvodů), je povinen bezodkladně vyzvat navrhovatele k tomu, aby do tří dnů složil doplatek jistoty ve výši, kterou předseda senátu stanoví. Je nutné dodat, že tak činí na základě § 75c odst. 2 OSŘ, který zakládá zákonnou sedmidenní lhůtu pro vydání rozhodnutí o návrhu na nařízení předběžného opatření. V této lhůtě je předseda senátu povinen navrhovatele vyzvat nejpozději spolu s usnesením, jímž návrhu (alespoň částečně) vyhová.⁵³ V případě, že soud návrhu na nařízení předběžného opatření nevyhoví (návrh byl pravomocným rozhodnutím soudu zamítnut, odmítnut, nebo došlo k zastavení řízení o návrhu), soudu vzniká povinnost složenou jistotu vrátit na základě § 75b odst. 4 OSŘ. Zároveň platí, že škoda či jiná újma nemohla vzniknout za situace, kdy předběžné opatření zaniklo *ex lege* uplynutím lhůty patnácti dní od vykonatelnosti rozhodnutí, kterým bylo vyhověno návrhu ve věci samé⁵⁴, a i v případě, kdy bylo předběžné opatření zrušeno z důvodu uspokojení práva navrhovatele.⁵⁵ V těchto výše uvedených případech platí povinnost soudu vrátit jistotu navrhovateli.

1.8 Řízení o návrhu na vydání předběžného opatření

Dle § 75 OSŘ se řízení o předběžném opatření zahajuje na návrh (platí v případě návrhu na nařízení předběžného opatření před zahájením řízení ve věci samé, a rovněž po zahájení řízení ve věci samé), o němž je oprávněn rozhodnout příslušný soud. Soud je z povahy věci vázán návrhem na nařízení předběžného opatření navrhovatelem.

Pokud jsou splněny předpoklady pro vydání předběžného opatření a zároveň nedojde k odmítnutí návrhu (pro nesložení jistoty navrhovatelem nebo pro vadu

⁵² SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 302

⁵³ Tamtéž, str. 302-303

⁵⁴ § 77 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁵⁵ § 77 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

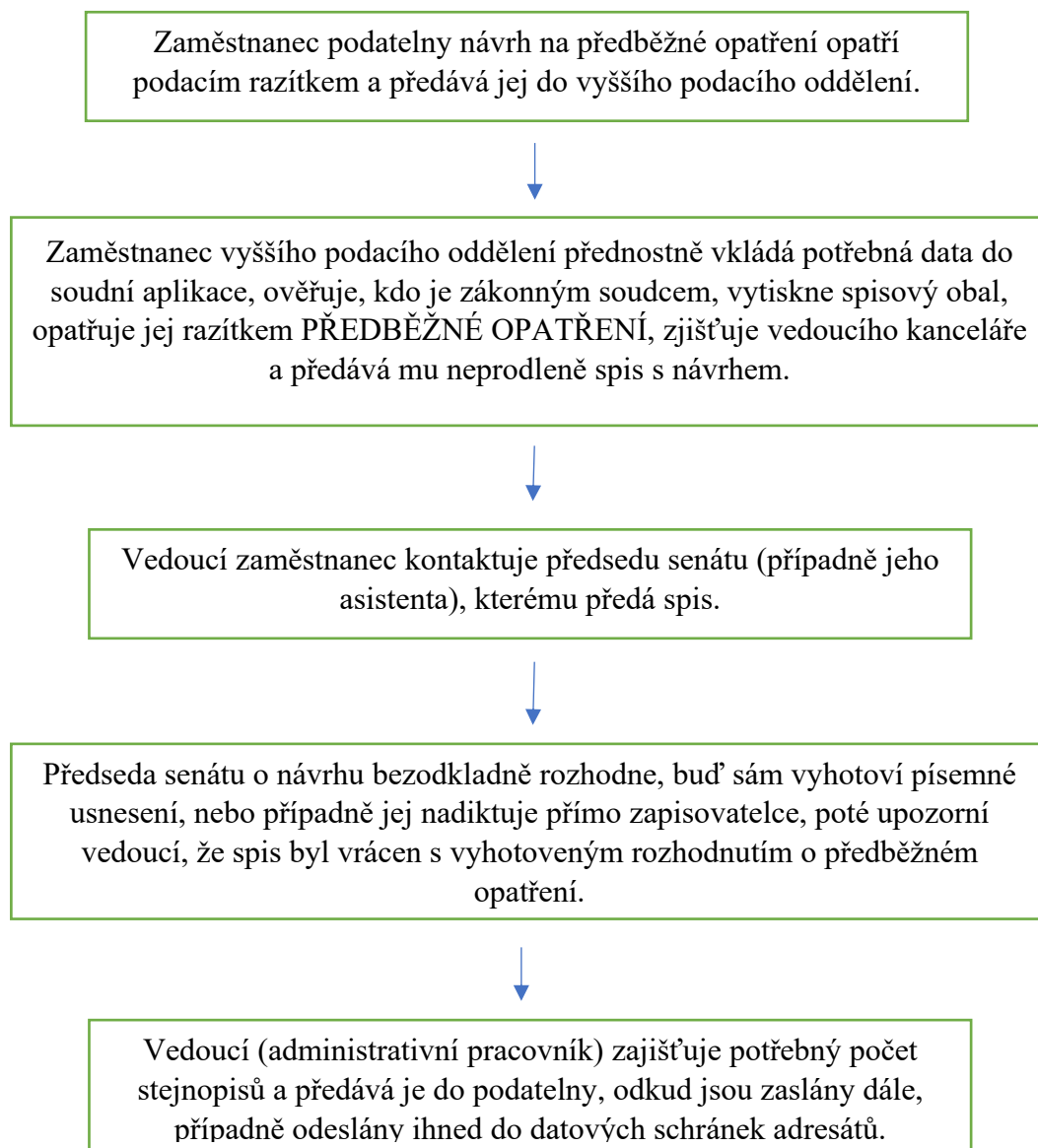
návrhu, pro kterou nelze pokračovat v řízení), zastavení řízení (např. pro zpětvzetí návrhu na nařízení předběžného opatření) nebo zamítnutí návrhu (v případě, že po meritorním projednání návrhu dojde soud k závěru, že nebyly naplněny předpoklady pro nařízení předběžného opatření), soud předběžné opatření nařídí. Soud rozhoduje o návrhu na nařízení předběžného opatření bez nařízení jednání, to znamená bez účasti navrhovatele a odpůrce, a vychází pouze ze skutečností, které navrhovatel tvrdí ve svém návrhu a dále důkazů, které jsou připojeny k návrhu. Z tvrzených skutečností a důkazů pak musí být navrhovatelem prokázány jak obecné předpoklady pro nařízení předběžného opatření (potřeba zatímní úpravy poměru účastníků nebo je tu obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen), tak i osvědčeny ty informace, na základě kterých by měl soud ve věci rozhodnout a uložit povinnosti odpůrci předběžným opatřením. Tyto skutečnosti postačí pouze osvědčit, nemusí být jednoznačným způsobem prokázány. Soud rozhoduje usnesením.⁵⁶

V ustanovení § 75c odst. 2 OSŘ jsou obsaženy lhůty, jimiž se musí řídit soud při rozhodování o návrhu na předběžné opatření: „*o návrhu na předběžné opatření rozhodne předseda senátu bezodkladně. Není-li tu nebezpečí z prodlení, může předseda senátu o návrhu na předběžné opatření rozhodnout až do uplynutí 7 dnů poté, co byl podán.*“⁵⁷ V souladu se zásadou rychlosti je dána povinnost soudu rozhodnout v nejkratší době (nejpozději však do 7 dnů, pokud nehrozí nebezpečí z prodlení). Případné nedodržení lhůt může vést ke vzniku škody na straně navrhovatele a s tím i vzniklá odpovědnost státu k její nápravě za nesprávný úřední postup. Identický postup je užit i v případě, kdy jde o rozhodování o předběžném opatření po zahájení řízení dle § 102 OSŘ.⁵⁸

⁵⁶ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 91-93

⁵⁷ § 75c odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁵⁸ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha I. §1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-664. str. 472-473

Graf č. 1: Organizační postupy při podání návrhu na předběžné opatření⁵⁹

1.9 Obsah předběžného opatření

Obsah předběžného opatření představuje vymezení povinností, které mohou být soudem uloženy dalšímu účastníkovi za účelem zatímní úpravy poměrů nebo odvrácení hrozby zmaření exekuce. Tyto povinnosti jsou demonstrativně vyjmenovány v § 76 odst. 1 OSŘ, dané ustanovení uvádí konkrétně následující povinnosti:

⁵⁹ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha I. §1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-664. str. 473

- a) povinnost platit výživné (v nezbytné míře);
- b) poskytnout alespoň část pracovní odměny (pokud jde o trvání pracovního poměru a navrhovatel ze závažných důvodů nepracuje);
- c) složil peněžitou částku nebo věc do úschovy soudu;
- d) povinnost nenakládat s určitými věcmi nebo právy;
- e) povinnost něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco snášet.⁶⁰

Výše uvedené povinnosti v zákoně lze rozdělit do dvou skupin. Za první skupinu považujeme písmena a) – c), která představují předběžná opatření stanovená pro zvláštní a konkrétní situace, do druhé skupiny pak řadíme písm. d) – e), tedy opatření mající obecnější charakter. Druhá skupina se vztahuje nejčastěji na situace, kdy soud zakazuje, ukládá nějakou povinnost se zdržet, něco vykonat anebo snášet.⁶¹

Dle § 76 odst. 1 písm. a) OSŘ může být účastníkovi nařízeno, aby platil výživné v nezbytné míře. Soud tuto povinnost ukládá nejčastěji v případech, kdy rodič (případně jiná osoba) pečuje o dítě a druhý rodič (povinná osoba) výživné neplatí a zároveň zde nejsou splněny podmínky, aby za něj zálohově platil stát. Pojem „nezbytné míra“ znamená, že má být uloženo platit výživné ve výši, které soud odhadne na základě jemu dostupných informací ze spisu (výše výživného by měla odpovídat nákladům na základní životní potřeby oprávněné osoby). Dále dle § 76 odst. 1 písm. b) OSŘ pak může být uložena účastníkovi povinnost poskytnout alespoň část pracovní odměny nebo náhrady mzdy či platu, dle příslušných ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dále též „ZP“). V případě § 76 odst. 1 písm. c) OSŘ hovoříme o povinnosti složení peněžité částky nebo věci do úschovy soudu. Tato povinnost je soudem nařizována, je-li prokázána důvodná obava, že žalovaný mohl např. ukrýt umělecké dílo na neznámém místě, nebo jde o spor o zaplacení určité částky a z důkazů je zřejmé, že peníze se nacházejí u žalovaného, který má v plánu se jich účelově zbavit a zmařit tak exekuci.⁶²

Jak již bylo řečeno, do druhé skupiny řadíme písm. d) – e), v případě § 76 odst. 1 písm. d) OSŘ soud ukládá účastníkovi povinnost, aby nenakládal s určitými právy nebo věcmi. Pokud je předběžným opatřením dotčena konkrétně určená

⁶⁰ § 76 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁶¹ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha I. §1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-664. str. 477

⁶² Tamtéž, str. 480

movitá věc (např. automobil, spotřebič nebo jiné zboží) je nutné ji dostatečně označit, aby nebylo možné ji zaměnit s jinou movitou věcí. V případě § 76 odst. 1 písm. e) OSŘ pak soud předběžným opatřením ukládá účastníkovi, aby něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel.⁶³ Soud musí při ukládání předběžného opatření tohoto druhu postupovat opatrně a pamatovat na to, že nelze předjímat rozhodnutí ve věci samé.

Jak bylo v kapitole 1.4 naznačeno zákon, umožňuje v ustanovení § 76 odst. 2 OSŘ, aby soud uložil povinnost i někomu jinému než účastníkovi (tj. třetí osobě), proti němuž předběžné opatření směřuje, a to za situace, že to po něm lze spravedlivě žádat. Třetí osobě lze předběžným opatřením ukládat jen takovou povinnost, která souvisí se splněním povinnosti uložené právě účastníku řízení o předběžném opatření.⁶⁴ Tato třetí osoba, ačkoliv není účastníkem řízení má pak možnost podat odvolání proti usnesení o nařízení předběžného opatření a v něm namítat, že po ní nelze povinnost spravedlivě žádat.

Jak bylo již uvedeno výše, v usnesení o nařízení předběžného opatření mohou být účastníkovi uloženy pouze povinnosti dle § 76 odst. 1 OSŘ. Jelikož předběžné opatření představuje institut dočasný a zatímní, tak soud v souladu s § 76 odst. 3 OSŘ uloží navrhovateli, aby podal v přiměřené lhůtě návrh (za předpokladu, že návrh na nařízení předběžného opatření byl podán před zahájením řízení), kterým se soud bude zabývat meritorně a definitivně, určí na čí straně je právo. Takto se vyjádřil i Ústavní soud, který ve svém usnesení vyjádřil, že: „*institut předběžného opatření neslouží k tomu, aby sám o sobě vyřešil sporné vztahy účastníků, jakkoli by takové vztahy měly pro oba či jednoho z nich závažné následky, neboť jde o potřebu zatímní úpravy poměrů do doby konečného rozhodnutí ve věci samé, přičemž soud při posouzení návrhu na nařízení předběžného opatření nesmí takové konečné rozhodnutí předjímat (prejudikovat). Žalobce nemůže podávat návrh na nařízení předběžného opatření neuváženě, bez vědomí dostatečně jasně a jednoznačně formulované žaloby, kterou hodlá dosáhnout svého procesního cíle – vyřešení věci samé.*“⁶⁵ Soud má tedy dvě možnosti: 1. uloží navrhovateli, aby

⁶³ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha I. §1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-664. str. 481

⁶⁴ SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 310

⁶⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 110/09

v určité lhůtě podal návrh na zahájení řízení, podle kterého pak meritorně rozhodne;
2. omezí trvání předběžného opatření na určitou dobu.⁶⁶

1.10 Vydání, vyhlášení, vykonatelnost a závaznost usnesení o nařízení předběžného opatření

Účelem předběžného opatření je zajištění rychlé ochrany práv navrhovatele. Realizaci předběžného opatření předchází několik fází z toho dvě nastávají vždy a jedna fáze nastává pouze v určitých případech.

Za první fázi, která musí nastat vždy, považujeme vydání rozhodnutí. Vydání rozhodnutí představuje moment, kdy předseda senátu rozhodne předběžné opatření nařídit. Za den vydání se považuje datum uvedené v písemném vyhotovení rozhodnutí.⁶⁷

Druhá fáze představuje vyhlášení rozhodnutí, ke kterému nemusí vždy dojít. V případě, že předseda senátu shledal důvody pro naléhavé nařízení předběžného opatření, zákon (§ 76c odst. 1 OSŘ) mu ukládá povinnost usnesení vyhlásit, pokud je tu nebezpečí z prodlení nebo to vyžadují okolnosti případu (předseda senátu musí vždy individuálně posoudit každý případ). Navrhovateli není třeba usnesení vyhlásit, neboť k vykonatelnosti usnesení dochází jeho vyhlášením účastníkovi nebo jiné osobě, které je ukládána povinnost předběžným opatřením.⁶⁸

Třetí fáze představuje doručení usnesení o předběžném opatření. Pokud nebylo předběžné opatření vyhlášeno, nastává vykonatelnost doručením osobě, které je uložena povinnost (§ 76d OSŘ). Zákon ukládá povinnost, aby stejnopis usnesení byl doručen účastníkům, případně jejich zástupcům, dále třetím osobám, za předpokladu, že jim je uložena povinnost předběžným opatřením. Pokud je účastníkovi uložena povinnost nenakládat s určitou nemovitostí, soud zasílá stejnopis usnesení Katastru nemovitostí ČR ve lhůtě tří dnů ode dne vyhlášení

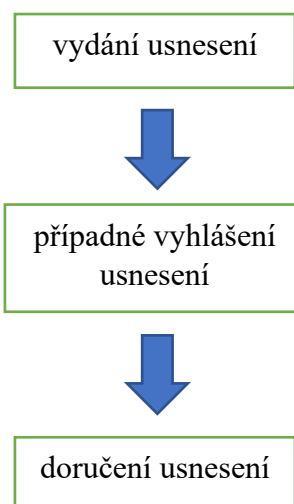
⁶⁶ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha I. §1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-664. str. 484

⁶⁷ Tamtéž, str. 488

⁶⁸ LEVÝ J. In: SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 312

usnesení, případně pokud usnesení nebylo vyhlášeno, ve lhůtě do tří dnů od jeho vydání.⁶⁹

Závaznost představuje okruh osob (subjektů) povinných rozhodnutí soudu respektovat a podřídit se mu. Zákonná úprava se nachází v § 76e OSŘ. V prvním odstavci téhož paragrafu se stanoví, že: „výrok vykonatelného usnesení o nařízení předběžného opatření je závazný jen pro účastníky řízení a pro ty, kterým byla předběžným opatřením uložena povinnost (...).“⁷⁰ Z výše uvedeného ustanovení vyplývá, že závaznost má úzký vztah k překážce věci rozhodnuté, protože se navrhovatel po svém neúspěchu nemůže domáhat proti stejnému účastníkovi za stejné skutkové situace nového předběžného opatření.

Graf č. 2 Fáze předcházející vlastní realizaci předběžného opatření⁷¹

⁶⁹ LEVÝ J. In: SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 312-313

⁷⁰ § 76e odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷¹ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha I. §1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-664. str. 489

1.11 Zánik a zrušení předběžného opatření

1.11.1 Zánik předběžného opatření

Předběžné opatření představuje pouze dočasnou úpravu poměru účastníků. Soud by měl vždy posuzovat, aby předběžné opatření nezasahovalo do osobní sféry účastníka příliš dlouho. Zákon rozeznává dva způsoby zániku předběžného opatření. První způsob představuje zánik ze zákona a druhý představuje zrušení na základě rozhodnutí soudu. Ustanovení § 77 odst. 1 OSŘ představuje taxativní výčet situací, kdy předběžné opatření zaniká ex lege. Jedná se o tyto případy:

- a) Navrhovatel nepodal ve lhůtě stanovené soudem návrh na zahájení řízení. Z toho důvodu předběžné opatření zaniká marným uplynutím lhůty.
- b) Soud nevyhověl návrhu ve věci samé. Nastává v takových případech, kdy soud pravomocně rozhodne, tomuto rozhodnutí však nebylo vyhověno ve věci samé. Předběžné opatření zaniká dnem nabytí právní moci zamítavého rozsudku ve věci.
- c) Soud vyhověl ve věci samé a uběhlo patnáct dní od vykonatelnosti rozhodnutí ve věci.
- d) Uplynula stanovená doba, po kterou mělo předběžné opatření trvat, jestliže soud trvání předběžného opatření omezil.⁷²

Výše uvedené případy představují stav, kdy předběžné opatření zanikne ze zákona, pokud dojde k určité zákonem předpokládané skutečnosti.

1.11.2 Zrušení předběžného opatření

Zrušení předběžného opatření pak upravuje ustanovení § 77 odst. 2 OSŘ. Jedná se o případy, kdy nedochází k zániku předběžného opatření ze zákona, ale usnesením předsedy senátu. Jedná se o tyto případy:

- a) Pominuly důvody, pro které bylo předběžné opatření nařízeno.

⁷² WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-8075022981.str 327

b) Navrhovatel v určité lhůtě nesložil doplatek jistoty.⁷³

Výše uvedené případy, představují situace, kdy se povinný brání proti usnesení o nařízení předběžného opatření odvoláním, ale také podáním návrhu na jeho zrušení.

1.12 Opravné prostředky

1.12.1 Odvolání

Odvolání představuje jediný řádný opravný prostředek. Jedná se o opravný prostředek obecný, jelikož jím lze napadnout jak rozsudek, tak i usnesení. V ustanovení § 202 odst. 1 OSŘ jsou vyjmenované druhy usnesení, proti nimž odvolání není přípustné. Usnesení o předběžném opatření na tomto seznamu není, z čeho vyplývá, že pokud účastník nesouhlasí s rozhodnutím soudu má možnost podat odvolání a domáhat se přezkoumání napadeného rozhodnutí nadřízeným soudem.

Jelikož OSŘ neobsahuje speciální úpravu odvolání proti usnesení o předběžném opatření, užije se na odvolání úprava v § 201 a násl. OSŘ. Z této úpravy plyne, že odvolání lze podat ve lhůtě patnácti dnů ode dne doručení písemného vyhotovení, a to u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje.⁷⁴ Následně o odvolání rozhoduje nařízený soud, zpravidla jím bývá soud druhého stupně. Soud nemusí nařizovat jednání k projednání odvolání proti usnesení o nařízení předběžného opatření.⁷⁵ V případě, že je odvoláním napadeno usnesení o nařízení předběžného opatření, soud musí o odvolání rozhodnout i v případě, že již došlo k pomnutí účinků předběžného opatření.⁷⁶

⁷³ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-8075022981.str 328

⁷⁴ § 204 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷⁵ § 214 odst. 2 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷⁶ LICHOVNÍK, Tomáš. Přezkum usnesení o předběžném opatření odvolacím soudem. *Epravo.cz* [online]. Praha, 2017 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prezkum-usneseni-o-predbeznem-opatreni-odvolacim-soudem-105296.html>

1.12.2 Mimořádné opravné prostředky

Co se týče užití mimořádných opravných prostředků, v § 238 odst. 1 písm. f) OSŘ je výslovně vyloučena možnost podat dovolání. Existují ale názory, podle kterých by možnost podat dovolání měla být přípustná z důvodu určité formy sjednocovací praxe.⁷⁷ V tomto případě je velká pravděpodobnost, že pokud by zákonodárce umožnil možnost podat dovolání, nebylo by jisté, jak moc by dané řízení bylo efektivní z důvodu obvyklé doby trvání odvolacího řízení.⁷⁸ Obnova řízení jako další mimořádný opravný prostředek je taktéž vyloučena, protože účastník může napadnout jen pravomocné usnesení, které rozhodlo ve věci samé.⁷⁹

Poslední možností je podání ústavní stížnosti proti rozhodnutí o předběžném opatření účastníkem. Zpočátku Ústavní soud ČR zastával názor, že předběžné opatření je „*zatímní povahy, které bude v průběhu řízení nebo po jeho skončení změněno nebo zrušeno*“⁸⁰ a kterým nebylo „*rozhodnuto ve věci o ústavně zaručených základních právech a svobodách stěžovatele, a samo řízení před obecnými soudy nebylo dosud pravomocně skončeno*“.⁸¹ Později Ústavní soud ČR názor změnil a ústavní stížnost připustil, a to na základě svého nálezu, kde stanovil, že: „*předběžné opatření je způsobilé zasáhnout do ústavně zaručených práv a svobod, neboť se jím dočasně omezují vlastnická práva, konkrétně ta jejich složka, která spočívá v dispozici s majetkem.*“⁸²

⁷⁷ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 111

⁷⁸ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 145

⁷⁹ § 228 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁸⁰ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. III. ÚS 119/98

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. 11. 1999, sp. zn. II. ÚS 221/98

2. Zvláštní předběžná opatření dle ZŘS

Vedle právní úpravy obecných předběžných opatření v OSŘ stojí právní úprava zvláštních předběžných opatření v ZŘS. Úprava zvláštních předběžných opatření se dělí na předběžná opatření ve věci *ochrany proti domácímu násilí* (§400 - § 414 ZŘS) a předběžná opatření *upravující poměry dítěte* (§ 452 - § 465 ZŘS). Tato předběžná opatření představují ochranu práv (na život, zdraví, lidskou důstojnost a svobodu) specifických zranitelných skupin osob (děti a osoby, které jsou ohroženy domácím násilím).

2.1 Předběžná opatření ve věcech ochrany před domácím násilím

Předběžná opatření ve věcech ochrany před domácím násilím se poskytují jednak před skutečným domácím násilím, jednak i před tzv. stalkingem, který představuje obtěžování nebo nežádoucí sledování osoby, které se odehrává mimo společné obydlí. Právní úpravu předběžného opatření ve věci ochrany před domácím násilím lze nalézt v ZŘS, ale také v §751 - §753 a § 3021 zákona č. 89/2012., občanského zákoníku (dále jen „OZ“).⁸³

2.1.1 Podmínky pro předběžné opatření ve věci ochrany před domácím násilím

Soud musí zkoumat, zda jsou splněny předpoklady pro poskytnutí dočasné ochrany před domácím násilím. Jde o tyto podmínky:

- a) společné bydlení navrhovatele a odpůrce,
- b) forma nesnesitelného domácího násilí,
- c) nežádoucí sledování nebo obtěžování.⁸⁴

Písm. a) představuje základní podmínku pro poskytnutí dočasné ochrany před domácím násilím, tj. společné bydlení navrhovatele a odpůrce. Za společné obydlí je považováno jakékoliv místo (není omezeno jen na byt nebo dům), v němž

⁸³ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 163-164

⁸⁴ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 227

dochází k uspokojení potřeb bydlení navrhovatele a odpůrce. Uspokojování bytových potřeb by ale nemělo probíhat nahodile, ale po delší čas (alespoň v řádu měsíců).⁸⁵ Soudní praxe pak dovozuje, že za společné obydlí je nutné pokládat i *prostory, které sloužily k uspokojení bytových potřeb navrhovatelky a odpůrce v minulosti*.⁸⁶ To znamená, že pokud se odpůrce z místa společného bydlení odstěhoval, ale poté se vrátil, aby určitým způsobem ohrožoval navrhovatele/ku (vypnul elektřinu v domácnosti, znemožnil tok teplé vody), tak i v daný moment je na toto pohlíženo jako na formu společného bydlení.⁸⁷

Písm. b) domácí násilí můžeme rozdělit na dvě podoby, a to buď fyzické nebo psychické násilí (případně může docházet ke kombinaci obou), které ale nemusí přímo směřovat k narušení práva na důstojné bydlení. Za domácí násilí nicméně není považované jednání, kdy mezi navrhovatelem a odpůrcem dojde k hádce a vzájemnému napadení, aniž by se jeden z nich vůči druhému dopustil zjevného excesu ve srovnání s konáním druhého.⁸⁸ Soudní praxe pak stanovila šest podmínek, za nichž je možné nařídit předběžné opatření. Jde o tyto podmínky – *opakovanost a dlouhodobost, eskalace, neveřejnost, blízkost osob a jasnost jejich vůli*.⁸⁹ Soud však může nařídit předběžné opatření i tehdy, kdy jde o jednorázové, ale intenzivní násilí, u kterého existuje hrozba jeho opakování, a proto je třeba poskytnout ochranu.⁹⁰

Písm. c) pak mluví o tzv. stalkingu. Jednotné vymezení, co je stalking bohužel v hmotném právu neexistuje a pro jeho definici je nutné užít kombinaci § 751 odst. 1 OZ ve spojení s § 402 odst. 1 ZŘS, z níž lze dovodit, že za stalking považujeme obtěžování nebo nežádoucí sledování člověka, pro kterého je dané jednání nesnesitelné.⁹¹ Zde je nutné dodat, že stalking je považován za trestný čin označený v § 354 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „**TrZ**“). Dané ustanovení definuje stalking jako jednání, kde jedna osoba „*jiného dlouho pronásleduje tím, že:*

⁸⁵ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 167

⁸⁶ Usnesení KS v Plzni ze dne 27. 9. 2013, sp. zn. 15 Co 441/2013.

⁸⁷ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 168

⁸⁸ Tamtéž, str. 169

⁸⁹ Usnesení KS v Hradci Králové ze dne 7. 8. 2012, sp. zn. 19 Co 372/2012

⁹⁰ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 169

⁹¹ Tamtéž, str. 176

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,
 - b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
 - c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
 - d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
 - e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,
- a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých (...)“⁹²

Jak uvádí Svoboda, výše uvedené ustanovení může sloužit jako vodítko pro konkrétnější vymezení stalkingu.⁹³

2.1.2 Příslušnost soudu

Příslušnost soudu se rozlišuje na věcnou a místní. Věcná příslušnost nemá speciální úpravu v řízení o vydání předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí, proto platí, že věcně příslušnými pro tato řízení jsou soudy okresní dle § 3 odst. 1 ZŘS. V případě místní příslušnosti se užívá speciální úprava uvedená v § 400 ZŘS, která stanoví, že příslušným pro vydání předběžného opatření je obecný soud navrhovatele. Stejně tak toto platí i pro řízení o návrhu na prodloužení předběžného opatření.⁹⁴

2.1.3 Účastníci řízení

Účastníci řízení o návrhu na vydání předběžného opatření ve věcech domácího násilí jsou stanoveni v § 403 odst. 1 ZŘS. Ustanovení definuje, že účastníky jsou navrhovatel (manžel, rozvedený manžel, nebo jiná osoba, která žije

⁹² § 354 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁹³ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 176

⁹⁴ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HRMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 807-808

spolu s manžely v rodinné domácnosti) a odpůrce, případně osoba, vůči níž násilí směřuje. Za navrhovatele je možné považovat i státní zastupitelství za předpokladu, že bude podávat návrh dle podmínek stanovených v § 8 odst. 2 ZŘS.⁹⁵

V § 403 odst. 2 ZŘS je pak upraven stav, kdy navrhovatelem je osoba nezletilá mladší 16 let. V takovém případě pak může jeho jménem podat návrh jeho zákonný zástupce, orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo advokát na základě plné moci (za předpokladu, že mladistvý je dostatečně rozumově a mravně vyspělý). Zástupce pak zastupuje mladistvého po dobu řízení.⁹⁶

2.1.4 Návrh na nařízení předběžného opatření a zahájení řízení

Soud zahajuje řízení o nařízení předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí na návrh podaný navrhovatelem (dispoziční zásada). Základní náležitosti návrhu jsou upraveny v § 402 odst. 1 ZŘS, kde se stanoví, že návrh musí obsahovat kromě obecných náležitostí stanovených §79 odst. 1 OSŘ zejména popsání skutečností, které osvědčují společné bydlení navrhovatele a odpůrce v bytě, domě nebo jiném prostředku sloužící k uspokojení bytových potřeb. Dále musí návrh osvědčovat, že pro navrhovatele je dané společné bydlení nesnesitelné z důvodu fyzického nebo psychického násilí vůči jeho osobě, nebo někomu jinému, kdo ve společné domácnosti žije, alternativně návrh může prokazovat skutečnosti týkající se nežádoucího sledování nebo obtěžování osoby navrhovatele. Dále je navrhovatel povinen dle § 75 odst. 3 OSŘ doložit listiny k návrhu, aby tak podpořil svůj návrh. Z poplatkové povinnosti je navrhovatel osvobozen (§ 11 odst. 2 písm. p) ZOSP), stejně tak i ze skládání jistoty (§12 odst. 3 ZŘS).⁹⁷

Pokud návrh neobsahuje všechny náležitosti stanovené zákonem, soud na základě ustanovení § 402 odst. 2 ZŘS vyzve navrhovatele, aby ve lhůtě návrh doplnil. Vady návrhu je navrhovatel povinen odstranit do konce 48hodinové lhůty pro rozhodnutí o předběžném opatření. V případě, že navrhovatel návrh nedoplní

⁹⁵ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 180

⁹⁶ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HRMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 814

⁹⁷ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 183

ve lhůtě, soud návrh odmítne. Tím ovšem není vytvořena překážka věci rozhodnuté.⁹⁸ Pokud by soud navrhovatele nevyzval k odstranění vad návrhu v průběhu lhůty, ačkoliv k tomu měl možnost, případně učiní-li tak až na konci této lhůty, šlo by o procesní vadu, která zakládá odvolací důvod.⁹⁹

Zákon stanoví krátkou 48hodinovou lhůtu pro vydání rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření (§ 404 ZŘS), která počíná běžet od okamžiku, ve kterém se návrh na vydání předběžného opatření doručuje soudu. O návrhu následně soud rozhoduje bez nařízení jednání, kdy v rámci šetření bude soud zpravidla ověřovat tvrzení uvedená v návrhu. Jako zdroj informací bude soud při svém rozhodování vycházet ze skutečností, jež jsou mu známé z jeho úřední činnosti (např. jiných spisů) nebo získatelné v poměrně rychlé době (např. záznamy od policie ČR, lékařské záznamy). Aby soud rozhodl o návrhu na vydání předběžného opatření ve věcech ochrany domácího násilí, postačí, pokud budou rozhodné skutečnosti alespoň osvědčeny. Osvědčením pak rozumíme míru zjištění skutkového stavu spočívající v dosažení závěru o pravděpodobnosti tvrzeného stavu, nemusí tedy jít o plné poznání skutkového stavu.¹⁰⁰

2.1.5 Rozhodnutí o nařízení předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí

Náležitosti rozhodnutí soudu o nařízení předběžného opatření jsou upraveny v § 405 ZŘS. O návrhu na vydání předběžného opatření ve věcech domácího násilí rozhoduje soud usnesením. V případě, že soud dojde k závěru, že navrhovatel neosvědčil svá tvrzení v návrhu, návrh na nařízení předběžného opatření zamítne. Usnesení o zamítnutí se doručuje pouze navrhovateli. Případně pokud by návrh na nařízení předběžného opatření neobsahoval všechny náležitosti dle § 402 ZŘS a navrhovatel by návrh nedoplnil, soud návrh odmítne.¹⁰¹

⁹⁸ MACKOVÁ, Alena, L. MUZIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016. Komentátor. ISBN 978-807-5021-229. str. 694

⁹⁹ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 811

¹⁰⁰ Tamtéž, str. 816

¹⁰¹ Tamtéž, str. 817

Pokud soud dospěje k závěru, že návrh na předběžné opatření je oprávněný, rozhoduje usnesením, které musí obsahovat odůvodnění zejména z toho důvodu, že na řízení o předběžném opatření nemusí vždy navazovat řízení, ve kterém by došlo k rozhodnutí ve věci samé. Lze tedy říci, že předběžné opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí se blíží meritornímu rozhodnutí s krátkodobými účinky než prozatímnímu uspořádání poměru účastníků před vydáním rozhodnutí ve věci samé tak, jak je tomu u obecného předběžného opatření.¹⁰²

Ve výroku usnesení o nařízení předběžného opatření pak soud v souladu s § 405 odst. 1 ZŘS odpůrci nařídí aby:

„a) opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval,

b) nevstupoval do bezprostředního okolí společného obydlí nebo navrhovatele a nezdržoval se tam,

c) se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo

d) se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.“¹⁰³

Písm. a) představuje povinnost nařízenou odpůrci, aby odešel ze společného obydlí (nebo společnou domácnost), i když je vlastníkem nemovitosti, z níž je vykázáný, z toho důvodu, aby byla zajištěna ochrana navrhovatele, který o ochranu žádá.¹⁰⁴

Písm. b) popisuje obdobnou povinnost, zmíněnou v písm. a), avšak v tomto případě dochází k rozšíření oblasti ochrany navrhovatele. Soud může specifikovat určitá místa, kam odpůrce nesmí vstupovat, je však nezbytně důležité tyto místa vymezit ve výroku rozhodnutí.¹⁰⁵

Písm. c) nařizuje odpůrci povinnost vyhnout se kontaktu s navrhovatelem, případně zákaz jakéhokoliv vyhledávání kontaktu s navrhovatelem. Zde je ale nutné

¹⁰² TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880, str. 818

¹⁰³ § 405 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁰⁴ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 818

¹⁰⁵ Tamtéž, str. 818

dodat, že nepůjde o porušení předběžného opatření, pokud se odpůrce s navrhovatelem potkají náhodně a toto setkání bude okamžitě opět ukončeno (např. náhodné setkání na ulici, v obchodě).¹⁰⁶

Písm. d) je příkladem povinnosti ukládané v případech nežádoucího sledování nebo obtěžování (stalkingu) navrhovatele. Soud ve výrokové části předběžného opatření uloží obecnou povinnost zdržet se obtěžujícího jednání a připojí demonstrativní výčet činností, jichž se odpůrce dopouštěl a jichž se musí zdržet. Zde půjde o vyloučení činností a jednání, kterých se odpůrce dopouštěl proti navrhovateli (např. zasilání nevhodných textových zpráv, telefonáty, sledování navrhovatele).¹⁰⁷

Výčet výše uvedených povinností nařízených odpůrci dle § 405 odst. 1 ZŘS uvádí pouze výčet příkladný a navrhovatel se může svým návrhem domáhat i jiných omezení ve vztahu k odpůrci. První odstavce zmíněného ustanovení tak lze chápat, jako určitou formu návodu pro budoucí navrhovatele, aby měli určitou představu, čeho se mohou u soudu v těchto věcech vůči odpůrci domáhat.¹⁰⁸

Ustanovení § 405 odst. 3 ZŘS umožňuje soudu, aby nevyhověl návrhu navrhovatele v celém rozsahu. Tomuto ustanovení lze rozumět jako určité formě moderace návrhu, kdy soud je oprávněn z důvodu přiměřenosti stanovit výjimky z navrhovatelem žádaných omezení.¹⁰⁹

Vykonatelnost rozhodnutí o předběžném opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí je upravena v § 407 ZŘS, který stanoví, že vykonatelnost nastává okamžikem vydání. Dané ustanovení představuje speciální úpravu oproti obecné úpravě vykonatelnosti, kterou popisuje § 171 OSŘ, kdy vykonatelnost nastává podle toho, zda je v něm uvedena lhůta k plnění; pokud ano, je usnesení vykonatelné uplynutím lhůty.¹¹⁰

¹⁰⁶ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 818

¹⁰⁷ Tamtéž, str. 819

¹⁰⁸ MACKOVÁ, Alena, L. MUZIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016. Komentátor. ISBN 978-807-5021-229. str. 701

¹⁰⁹ Tamtéž, str. 703

¹¹⁰ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 821

2.1.6 Doba trvání předběžného opatření

Délku trvání předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí upravuje § 408 ZŘS. V prvním odstavci je stanovena délka předběžného opatření na jeden měsíc od okamžiku, kdy se předběžné opatření stalo vykonatelným. Z toho zároveň vyplývá, že doba trvání předběžného opatření nebude prodloužena, jestliže nedojde k podání návrhu na prodloužení předběžného opatření. To znamená, že uplynutím jednoho měsíce od vykonatelnosti (a nepodáním návrhu na prodloužení) zanikají účinky předběžného opatření.¹¹¹

Druhý odstavec téhož paragrafu pak reaguje na případy, kdy je osobě ohrožené domácím násilím poskytnut další způsob ochrany, kterým je vykázání osoby ze společného obydlí dle §44 a násl. zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „**PolČR**“). Délka vykázání je stanovena na lhůtu 10 dnů, již nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Z toho poté vyplývá, že pokud Policie ČR nařídí vykázání osoby a následně dojde k podání návrhu na nařízení předběžného opatření a soud alespoň částečně vyhoví návrhu na vydání předběžného opatření, prodlouží se doba trvání předběžného opatření o odpovídající počet dnů, které od vykázání do nabytí vykonatelnosti předběžného opatření neuběhly, a zároveň by navrhovatel užíval formu dvojí ochrany, a to jak samotným předběžným opatřením, tak i ochranou na základě policejního vykázání. Pokud naopak návrhu na nařízení předběžného opatření nebude vyhověno, bude navrhovateli poskytnuta ochrana jen na základě § 44 odst. 2 PolČR, a to do okamžiku než dojde k právní moci usnesení o zamítnutí předběžného opatření.¹¹²

2.1.7 Odvolací řízení

Opravným prostředkem proti rozhodnutí o nařízení předběžného opatření je dle § 409 odst. 1 ZŘS odvolání, které je oprávněn podat účastník řízení do jehož práv bylo zasaženo rozhodnutím. V případě, že soud zamítl návrhu na nařízení předběžného opatření, podat odvolání je oprávněn pouze navrhovatel. Odvolací lhůta je dle výše zmíněného ustavení patnáctidenní od doručení jeho písemného

¹¹¹ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880, str. 822

¹¹² Tamtéž, str. 823

vyhotovení. V případě, že by rozhodnutí neobsahovalo poučení o odvolání, o lhůtě k odvolání nebo o soudu, u něhož se případně podává, pokud neobsahuje správné poučení o nepřipustnosti odvolání, lze podat odvolání ve lhůtě do 3 měsíců od doručení (§ 204 OSŘ).¹¹³ Podání odvolání nemá suspenzivní účinek a jeho podání tak nebrání výkonu napadeného rozhodnutí. Zákon ukládá odvolacímu soudu sedmidenní lhůtu pro rozhodnutí o odvolání od doby, kdy obdrží spis k rozhodnutí o odvolání (§409 odst. 2 ZŘS). Zde je ale nezbytné dodat, že sedmidenní lhůta pro vydání rozhodnutí o odvolání je pořádková a jejím uplynutím soud neztrácí povinnost rozhodnout.¹¹⁴ V průběhu odvolacího řízení mohou být uváděny nové důkazy nebo skutečnosti, které nebyly užity v řízení před soudem prvního stupně, avšak podmínkou je ale, že musí jít o ty důkazy, které již existovaly v době rozhodnutí soudu prvního stupně. Rozhodnout o odvolání pak může odvolací soud buď potvrzením usnesení soudu prvního stupně, případně zrušením nebo změnou usnesení soudu prvního stupně.¹¹⁵

2.1.8 Prodloužení předběžného opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí

Dobu trvání předběžného opatření je možné prodloužit a v případě nutnosti i opakovaně prodlužovat. Zákonnou úpravu návrhu na prodloužení předběžného opatření představuje § 410 ZŘS, který v prvním odstavci ukládá povinnost podat návrh na prodloužení předběžného opatření dříve, než dojde k uplynutí délky trvání předběžného opatření. K podání návrhu na prodloužení předběžného opatření má aktivní legitimaci navrhovatel, který podal návrh na předběžné opatření příslušným; soudem je obecný soud navrhovatele na základě § 400 ZŘS. Navrhovatel musí do návrhu uvést důvody pro prodloužení předběžného opatření, ze kterých bude soudu

¹¹³ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880, str. 824

¹¹⁴ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 195

¹¹⁵ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 825

zřejmé, že skutečnosti, které vedly pro nařízení předběžného opatření, stále trvají.

116

Po doručení návrhu na prodloužení předběžného opatření soud zpravidla nařizuje jednání, což představuje určitou formu rozdílu oproti řízení, v němž je rozhodováno o návrhu na vydání předběžného opatření. Zákon ukládá soudu povinnost doručit předvolání účastníkům řízení tak, aby měli alespoň 3 dny k přípravě (§ 411 odst. 1 ZŘS). Jestliže soud nenařizuje jednání (např. protože mezi účastníky nejsou sporná skutková tvrzení, není třeba provádět výslech účastníků a pro soud budou listinné důkazy dostačující), i v tomto případě umožňuje soud odpůrci naplnit právo být slyšen a zašle mu návrh na prodloužení předběžného opatření a poskytne mu lhůtu k vyjádření.¹¹⁷

Zákon v § 412 odst. 1 ZŘS ukládá soudu pořádkovou dvouměsíční lhůtu na rozhodnutí o prodloužení předběžného opatření, která běží ode dne podání návrhu na prodloužení předběžného opatření. Výsledkem rozhodnutí soudu může být prodloužení předběžného opatření na nezbytně nutnou dobu, maximálně však na 6 měsíců od jeho vykonatelnosti. Forma rozhodnutí soudu je usnesení, které se doručuje všem účastníkům a je připuštěno podání odvolání proti němu.¹¹⁸

2.1.9 Zánik účinků předběžného opatření

Existují tři způsoby, jakými účinky předběžného opatření zanikají. Jedná se o tyto:

- a) ze zákona uplynutím jednoho měsíce, nebo uplynutím doby, na kterou bylo předběžné opatření prodlouženo,
- b) ze zákona uplynutím maximální šestiměsíční doby pro trvání účinků předběžného opatření,
- c) zrušením předběžného opatření.¹¹⁹

¹¹⁶ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 827

¹¹⁷ Tamtéž, str. 828

¹¹⁸ Tamtéž, str. 829

¹¹⁹ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 198

K písm. a), pokud soud při rozhodování o prvotním předběžném opatření nestanoví jinak, je doba trvání účinků jednoměsíční a počíná běžet od momentu, kdy bylo soudem vydáno dle § 408 odst. 1 ZŘS.

Písm. b) představuje zákonné omezení maximální doby pro trvání účinků předběžného opatření.¹²⁰

Písm. c) popisuje stav, kdy dojde k zániku účinků předběžného opatření na základě návrhu na zrušení předběžného opatření, o němž rozhoduje soud (§414 odst. 1 ZŘS). Aktivní legitimaci k podání návrhu mají účastníci řízení a případně i státní zastupitelství za splnění zákonných podmínek dle § 8 odst. 2 ZŘS. Forma rozhodnutí soudu o návrhu je usnesení. V případě, že by soud zrušil předběžné opatření, působí toto usnesení o zrušení předběžného opatření *ex nunc*.¹²¹

2.2 Předběžná opatření upravující poměry dítěte

2.2.1 Podmínky pro nařízení předběžného opatření

Předběžné opatření upravující poměry dítěte je upravené v § 452 ZŘS. Zmíněné ustanovení rozlišuje dva typy předběžných opatření. První typ představuje předběžné opatření podle ustanovení § 452 odst. 1 ZŘS, které soud nařizuje při akutním a zásadním ohrožení zájmu dítěte, pro případ, že by nebylo rozhodnuto o jeho umístění v jiném prostředí. Za druhý typ považujeme předběžné opatření upravené dle § 452 odst. 2 věta druhá ZŘS, která umožňuje svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.¹²² Zákon vyjmenovává dva důvody, kdy je možné předběžné opatření vydat:

- a) *ocitlo-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče, nebo*
- b) *je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jiný důležitý zájem vážně ohrožen, nebo byl-li narušen.*¹²³

¹²⁰ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 199–200

¹²¹ TRNĚNÁ in: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 830-831

¹²² SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 965

¹²³ § 452 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

V případě prvního důvodu zákon v ustanovení § 858 OZ definuje péči o dítě, která tkví v „zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti.“¹²⁴ Nedostatkem řádné péče lze chápat stavy, kdy u dítěte hrozí riziko pro jeho život, zdraví nebo normální vývoj a je v zájmu dítěte, aby bylo v co nejbližší době odebráno z dosavadní péče a předáno do péče někoho jiného.

Druhý důvod představuje ohrožení samotného života dítěte, vývoje anebo jiného důležitého zájmu dítěte. Za jiný důležitý zájem, než je život nebo vývoj dítěte považujeme takové zájmy, jejichž ohrožení nebo narušení by měly pro dítě podobný negativní následek jako v případě zásahu do práva na život nebo na normální vývoj.

2.2.2 Příslušnost soudu

Ustanovení § 453 odst. 1 upravuje příslušnost soudu, který je oprávněn rozhodnout ve věcech předběžného opatření. Zmíněné ustanovení stanovuje, že k vydání rozhodnutí je příslušný okresní soud navrhovatele. Zde je ale nutné poznamenat, že navrhovatelem může být pouze orgán sociálně-právní ochrany dětí (na základě ustanovení § 454 ZŘS), kterým je konkrétně obecní úřad obce s rozšířenou působností na základě § 16 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.¹²⁵ Z výše uvedeného vyplývá, že příslušným soudem pro rozhodnutí o předběžném opatření je okresní soud, v jehož obvodu má tato obec své území.

2.2.3 Účastníci řízení

ZŘS v části týkající se předběžných opatření upravující poměr dítěte výslovně nedefinuje, kdo konkrétně jsou účastníci řízení, proto je třeba vyjít z obecné definice ustanovení § 6 odst. 1 ZŘS, která říká, že účastníkem řízení je

¹²⁴ § 858 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹²⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-8075022981. str. 460

navrhovatel a ti, o jejichž právech a povinnostech má být v řízení rozhodováno.¹²⁶ Z toho tedy plyne, že účastníkem řízení o předběžném opatření je primárně nezletilé dítě. Dalšími účastníky jsou pak navrhovatel (tj. orgán sociálně-právní ochrany dětí) a zákonný zástupce dítěte (rodiče, nebo také pěstoun, která má podle dřívějšího rozhodnutí soudu dítě ve své péči).

2.2.4 Zahájení řízení

Řízení je možné zahájit jen na návrh, který je oprávněn podat pouze orgán sociálně-právní ochrany dětí dle ustanovení § 454 odst. 1 ZŘS. Návrh podá orgán sociálně-právní ochrany dětí buď skrze datovou schránku, nebo prostřednictvím podatelny soudu. V případech, kdy by se návrh podával mimo pracovní dobu, o víkendy nebo ve svátek, orgán sociálně-právní ochrany dětí kontaktuje soudce konající službu, který potvrdí podání otiskem úředního razítka s vyznačením data a přesné doby přijetí návrhu.¹²⁷

Náležitosti návrhu jsou pak upraveny v § 454 odst. 2 ZŘS, který stanoví, že kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4 OSŘ) musí navrhovatel také uvést „*jméno nezletilého, jména, povolání a bydliště ostatních účastníků, jsou-li navrhovateli známa, vylíčení rozhodujících skutečností odůvodňujících nařízení předběžného opatření, označení osoby, které má být dítě předáno do péče.*“¹²⁸ Návrh musí obsahovat rozhodující skutečnosti, které představují jasné důvody pro nařízení předběžného opatření.

Pokud v návrhu chybí dané náležitosti, soud návrh odmítne na základě ustanovení § 454 odst. 2 ZŘS, protože mu tato skutečnost brání vydat rozhodnutí o návrhu ve lhůtě stanovené zákonem. Zmíněné ustanovení představuje speciální úpravu oproti § 43 OSŘ, v němž předseda senátu usnesením vyzývá účastníka k nápravě vad návrhu, a pokud nedojde k nápravě, teprve poté soud návrh odmítá. Svoboda k tomuto ale podotýká, že z ustanovení § 454 odst. 2 ZŘS přímo nevyplývá, že by se soud neměl pokusit o případné odstranění vad návrhu. Jelikož dané řízení je vedené v zájmu dítěte, měl by se soud pokusit o nápravu skrze

¹²⁶ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 975

¹²⁷ Tamtéž, str. 981

¹²⁸ § 454 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

neformální výzvu určenou navrhovateli (např. telefonním hovorem) o které je poté provedený úřední záznam.¹²⁹

2.2.5 Doba pro rozhodnutí soudu o předběžném opatření

Zákon nařizuje, aby soud o návrhu rozhodl bezodkladně nejpozději však do 24 hodin od jeho podání dle § 456 ZŘS. Zmíněná lhůta pro rozhodnutí platí jednak v situaci, kdy soud návrhu vyhoví, a jednak v situaci, kdy návrh zamítne nebo odmítne. Lhůta počíná běžet momentem doručení návrhu na vydání předběžného opatření. Jelikož zákon připouští variantu, že navrhovatel může podat návrh i skrze datovou schránku, tehdy moment běží lhůta od doby, kdy je podání dostupné soudu v tomto systému.

2.2.6 Vykonatelnost, trvání předběžného opatření a jeho prodloužení

O předběžném opatření rozhoduje soud formou usnesení. V případě, že návrhu bylo vyhověno, se rozhodnutí stává vykonatelným jeho vydáním a jeho výrok je závazný pro každého. Vykonatelnost rozhodnutí o předběžném opatření je upravena v § 457 ZŘS a představuje *lex specialis* oproti vykonatelnosti dle §76d OSŘ. Zásadním rozdílem je, že u předběžných opatření dle § 452 ZŘS se obvykle neukládá někomu povinnost (většinou se nařizuje umístění dítěte do péče konkrétní osoby nebo zařízení). Výkon rozhodnutí se provede spoluprací mezi soudem a orgány moci veřejné, které zajistí předání dítěte do vhodného prostředí.¹³⁰

Trvání účinků předběžného opatření upravuje ustanovení § 459 odst. 1 ZŘS, které stanoví dobu trvání na 1 měsíc od vykonatelnosti, případně na 3 měsíce od vykonatelnosti, pokud jde o svěřeni dítěte do pěstounské péče. Úprava prodloužení doby předběžného opatření je stanovena v §460 ZŘS, která stanoví v odst. 1, že *jestliže „bylo před uplynutím doby podle ustanovení § 459 zahájeno řízení ve věci samé, může soud předběžné opatření opakovaně prodloužit tak, aby celková doba trvání předběžného opatření nepřesáhla 6 měsíců od jeho vykonatelnosti.“*¹³¹ Na

¹²⁹ SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880. str. 984

¹³⁰ Tamtéž, str. 989-990

¹³¹ § 460 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

základě toho můžeme říci, že pokud nedošlo k zahájení meritorního řízení, k prodloužení předběžného opatření nesmí dojít. V případě, že bylo dítě předběžným opatřením svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu, není třeba takové předběžné opatření prodlužovat za předpokladu, že během této doby došlo k zahájení meritorního řízení.¹³²

Soud může prodloužit předběžné opatření podle § 452 odst. 1 ZŘS při splnění tří kumulativních podmínek:

- a) existují důvody, pro které by soud předběžné opatření nařídil,
- b) další trvání předběžného opatření je stále přiměřeným zásahem do rodičovských práv a do práva na rodinný život, s ohledem na dobu předchozího trvání předběžného opatření,¹³³
- c) z obsahu spisu je zřejmé, že soud a orgány sociálně-právní ochrany dětí činily všechny kroky k tomu, aby doba nezbytného trvání předběžného opatření pominula.¹³⁴

Výše zmíněné podmínky soud zkoumá vždy, když by měl prodloužit předběžné opatření, a při svém rozhodování by se měl řídit nejzákladnějším kritériem, kterým je zájem dítěte.

2.2.7 Zrušení předběžného opatření

Zrušení předběžného opatření je možné provést jak na základě návrhu, tak i bez návrhu. Úprava zrušení předběžného opatření se nachází v § 462 ZŘS, kde v prvním odstavci zákon vyjmenovává osoby, které mohou podat návrh na zrušení předběžného opatření, jde o: „*rodiče nezletilého, orgán sociálně-právní ochrany dětí a opatrovník podle § 455(...)*“.¹³⁵ Po podání návrhu soud musí rozhodnout bezodkladně, nejpozději však do 7 dnů. Příslušnost soudu upravuje druhý odstavec, který stanoví, že o zrušení předběžného opatření bude rozhodovat obecný soud nezletilého dítěte. Návrh na zrušení předběžného opatření musí obsahovat tvrzení, že důvody, pro které bylo předběžné opatření nařízeno již zanikly. Pokud soud

¹³² SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 244

¹³³ Tamtéž, str. 248

¹³⁴ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 5. 2015, sp. zn. I. ÚS 2903/14

¹³⁵ § 462 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

návrh zamítne, oprávněná osoba může opakovat návrh (neuvěde-li ale jiné důvody v návrhu) až po 14 dnech od právní moci rozhodnutí (§462 odst. 1 věta druhá ZŘS).¹³⁶

2.2.8 Odvolání

Odvolání představuje opravný prostředek proti rozhodnutí o předběžném opatření. Platí, že soud zpravidla rozhoduje o odvolání bez jednání (§ 214 odst. 2 písm. c) OSŘ). Odvolání se podává u soudu, který vydal předběžné opatření nebo rozhodnutí o jeho prodloužení nebo o návrhu na zrušení předběžného opatření dle ustanovení § 204 odst. 1 OSŘ. Podání odvolání nemá suspenzivní účinky, a proto nemá vliv na vykonatelnost usnesení o nařízení předběžného opatření, které se stává vykonatelným jeho vydáním dle § 457 ZŘS.

Ustanovení § 464 ZŘS upravuje jednání soudu prvního stupně v případě, že odvolání vyhoví v celém rozsahu. Tehdy může soud sám změnit usnesení o nařízení předběžného opatření, toto jednání označujeme jako tzv. autoremeduru. Pokud soud prvního stupně sám odvolání zcela nevyhoví, předloží odvolání do patnácti dnů od podání odvolání k rozhodnutí odvolacímu soudu, který pak do sedmi dnů od předložení věci rozhodne (§ 465 ZŘS).

¹³⁶ SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067. str. 257

3. Škoda a jiná újma způsobená nařízením předběžného opatření

V OSŘ se nachází úprava povinnosti navrhovatele k náhradě škody nebo jiné újmy všem osobám, kterým vznikla v důsledku nařízení předběžného opatření. Za „škodu a jinou újmu“, považujeme újmu materiální, nebo újmu na jmění (tj. škoda), případně újmě nemateriální (nebo jinou újmu).¹³⁷ Tuto úpravu najdeme v ustanovení § 77a OSŘ ve spojení s institutem jistoty, který je upraven v ustanovení § 75b OSŘ.

3.1 Vznik povinnosti navrhovatele k náhradě škody a jiné újmy

Pokud bylo nařízené předběžné opatření zrušeno nebo zaniklo kvůli jinému důvodu než vyhovění ve věci samé, případně pro uspokojení práva navrhovatele, je „navrhovatel povinen nahradit škodu a jinou újmu každému, komu předběžným opatřením vznikla.“¹³⁸ Významnou částí tohoto ustanovení je stanovení, že navrhovatel je povinen nahradit škodu a jinou újmu všem osobám, kterým vznikla předběžným opatřením. Toto ustanovení představuje rozšíření okruhu osob, kterým je navrhovatel povinen nahradit škodu a jinou újmu nad rámec osob, jimž lze uložit povinnost předběžným opatřením (např. banka může požadovat náhradu škody vzniklé v důsledku povinného sledování účtu „obstaveného“ předběžným opatřením).¹³⁹ Možnosti navrhovatele zprostit se povinnosti k náhradě újmy jsou velmi omezené. Jedinou navrhovatelovou možností zproštění se odpovědnosti, která je připuštěna zákonem, je, že „by ke škodě nebo k jiné újmě došlo i jinak“¹⁴⁰ tj. že by ke škodě došlo, i kdyby předběžné opatření nebylo nařízeno. Vznik povinnosti nahradit vzniklou škodu a jinou újmu vzniká bez ohledu na právní moc usnesení o nařízení předběžného opatření, stejně i na pozdější zrušení nebo změnu usnesení soudu prvního stupně o nařízení předběžného opatření.¹⁴¹

¹³⁷ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 153

¹³⁸ § 77a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹³⁹ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I. § 1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075983664. str. 503

¹⁴⁰ § 77a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁴¹ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 155

3.2 Lhůta k uplatnění nároku na náhradu škody

Žalobu na náhradu škody upravuje ustanovení § 77a odst. 2 OSŘ, který stanoví, že žalobu je možné podat „nejpozději do 6 měsíců ode dne, kdy předběžné opatření zaniklo nebo kdy bylo pravomocně zrušeno, jinak právo zanikne. Zmeškání této lhůty nelze prominout.“¹⁴² Tato lhůta je speciální úpravou obecné promlčecí lhůty na náhradu škody dle § 636 OZ. Dále citované ustanovení představuje lhůtu prekluzivní, jejímž uplynutím právo zaniká a soud je povinen k tomu přihlídnout a nemůže ji prominout.¹⁴³

3.3 Řízení o náhradě škody a jiné újmy

Řízení o náhradě škody (a jiné újmy) se řídí dispoziční zásadou, tj. podání žaloby proti navrhovateli. Příslušný soud k náhradě škody a jiné újmy vzniklé nařízením předběžného opatření je dle ustanovení § 77a odst. 3 OSŘ soud, který rozhodoval v prvním stupni. Dané ustanovení představuje zvláštní výlučnou místní i věcnou příslušnost, která není uvedena v § 88 OSŘ, což může vést k tomu, že žalobce bude podávat žalobu u obecného soudu žalovaného dle § 85 OSŘ.¹⁴⁴ V řízení pak musí být prokázána příčinná souvislost mezi skutečnou škodou a nařízením předběžného opatření. K tomuto se vyjádřil i Nejvyšší soud ČR, který stanovil, že „je třeba zkoumat nejen to, zda bylo předběžné opatření zrušeno ve smyslu § 77a OSŘ, ale také to, zda v souvislosti s nařízením předběžného opatření skutečně vznikla škoda nebo jiná újma, a zda by k takové škodě nebo jiné újmě nedošlo i jinak“.¹⁴⁵

Významnou roli v zajištění náhrady škody nebo jiné újmy má složená jistota (ve výši 10 000 Kč a ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti ve výši 50 000 Kč) dle § 75b odst. 1 OSŘ. V případě, že navrhovateli vznikne povinnost k náhradě škody a jiné újmy bude k uspokojení nároku na náhradu užita primárně složená jistota. Existuje-li více pohledávek

¹⁴² § 77a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁴³ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 156

¹⁴⁴ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I. § 1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788075983664. str. 504

¹⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 23 Cdo 2416/2012.

(nároků na náhradu škody či jiné újmy) a jistota nepostačuje k uspokojení, soud v souladu s ustanovením § 77a odst. 4 OSŘ jistotu poměrně rozdělí.¹⁴⁶

3.4 Odpovědnost státu za škodu v případě nesprávného úředního postupu

Situace kdy v případě řízení o předběžném opatření stát odpovídá za škodu mohou být, v nichž dojde k „porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě“¹⁴⁷ stanovené ustanovením § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „ZoSS“) V případě předběžného opatření, OSŘ stanoví sedmidenní lhůtu od podání návrhu na rozhodnutí o návrhu na nařízení předběžného opatření dle ustanovení § 75c odst. 2 OSŘ. Jestliže by soud nevydal rozhodnutí ve lhůtě, je možné po státu žádat náhradu škody, neboť se jedná o nesprávný úřední postup.¹⁴⁸ Obdobně by bylo možné postupovat i v případě, kdyby soud o návrhu na nařízení předběžného opatření nerozhodl vůbec.

¹⁴⁶ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 157

¹⁴⁷ § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

¹⁴⁸ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 160

4. Komparace právní úpravy předběžného opatření a žaloby z rušené držby

4.1 Žaloba z rušené držby

Institut žaloby z rušené držby (posesorní žaloba), je druh žaloby, která slouží k ochraně před neoprávněnými zásahy do práva držby. Tento druh žaloby byl zanesen do právního řádu s přijetím nového občanského zákoníku¹⁴⁹. Základním smyslem řízení o žalobě z rušené držby je, aby došlo k vydání vykonatelného rozhodnutí, na jehož základě bude rušiteli uložena povinnost zdržet se další činnosti směřující k rušení držby a uvést držbu v předešlý stav.¹⁵⁰

Řízení o žalobě z rušené držby má hmotněprávní základ v ustanoveních § 1003 - § 1008 OZ. Procesní úprava žaloby z rušené držby je stanovena v § 176–§180 OSŘ a platí, že se subsidiárně uplatní úprava obecného sporného řízení.¹⁵¹ Vymezení rušení držby upravuje ustanovení § 1003 OZ, které říká, že „držbu není nikdo oprávněn svémocně rušit. Kdo byl v držbě rušen, může se domáhat, aby rušitel rušení zdržel a vše uvedl v předešlý stav.“¹⁵² Žaloba z rušené držby se vztahuje i na vypuzení z držby dle § 1006 a § 1007 OZ.

4.1.1 Návrh žaloby z rušené držby

Aktivní legitimaci k podání návrhu žaloby z rušené držby má držitel. Návrh je nutné podat ve stanovené prekluzivní lhůtě (§ 1008 OZ), která činí šest týdnů ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o svém právu a osobě rušitele, anebo do jednoho roku ode dne, kdy žalobce mohl své právo uplatnit poprvé.¹⁵³ Kromě obecných náležitostí návrhu žaloby z rušené držby je podmínkou, aby byla jednoznačně označena (např. na titulní straně), že jde o žalobu z rušené držby ve smyslu § 176 a

¹⁴⁹ zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁵⁰ ŠVESTKA, Vít (Becker & Poliakoff). Specifika žaloby z rušené držby. *Epravo.cz* [online]. Praha, 2018 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/specifika-zaloby-z-rusene-drzby-107706.html>

¹⁵¹ PETROV, Jan. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.str. 1066

¹⁵² § 1003 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁵³ ŠVESTKA, Vít (Becker & Poliakoff). Specifika žaloby z rušené držby. *Epravo.cz* [online]. Praha, 2018 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/specifika-zaloby-z-rusene-drzby-107706.html>

násl. OSŘ ačkoliv to OSŘ výslovně nevyžaduje.¹⁵⁴ Zvláštními náležitostmi žaloby jsou pak přesné označení rušitele, konkrétní označení držené věci, vylíčení rozhodujících skutečností ve vztahu k rušení držby (odnětí držby nebo vypuzení žalobce) a konečný návrh, v němž žalobce uvede, jakého jednání se má žalovaný zdržet (resp. co má vykonat nebo vydat).¹⁵⁵ Taktéž zde platí ustanovení § 79 odst. 2 OSŘ, které zakládá povinnost žalobce připojit k žalobě písemné důkazy, jichž se dovolává (lze užít i elektronickou podobu důkazu, uloženou na nosiči dat, např. fotografie, obrazový záznam). Další povinností žalobce je pak zaplatit poplatek ve výši 5000 nebo 2000 Kč, který ukládá položka č. 4 odst. 1 písm. a), c) ZOSP.¹⁵⁶

4.1.2 Lhůta pro rozhodnutí soudu a rozhodnutí soudu

Lhůtu pro rozhodnutí soudu o žalobě z rušené držby upravuje zvláštní ustanovení, konkrétně § 177 odst. 1 OSŘ, které stanoví že „*soud o žalobě rozhodne do 15 dnů od zahájení řízení*“¹⁵⁷ (mírně odlišnou úpravu představuje odst. 2, podle něhož soud rozhodne o žalobě do 30 dnů od zahájení řízení ve věcech týkajících se neoprávněné stavby).¹⁵⁸ Zde můžeme spatřit rozdíl oproti úpravě předběžného opatření (dle OSŘ), která stanovuje, že soud rozhoduje ve lhůtě do sedmi dnů¹⁵⁹ (pokud nehrozí nebezpečí z prodlení) od podání návrhu na nařízení předběžného opatření. Soud může o žalobě rozhodnout bez nařízení jednání. V případě, že soud nenařídí jednání, vyzve žalovaného, aby se vyjádřil k věci a přeložil své důkazy za podmínek § 114a odst. 2 písm. a) OSŘ, jinak by porušil právo žalovaného na spravedlivý proces.¹⁶⁰

¹⁵⁴ PETROV, Jan. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7. str. 1069

¹⁵⁵ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474)*.: *Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-803-0. str. 121-122

¹⁵⁶ JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-695. str. 617

¹⁵⁷ § 177 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁵⁸ JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-695. str. 619

¹⁵⁹ V případě předběžným opatření dle ZŘS je tato lhůta 48 hodin (ve věcech domácího násilí) nebo soud rozhoduje bezodkladně (ve věcech péče o dítě).

¹⁶⁰ PETROV, Jan. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7. str. 1070

V samotném řízení pak soud v souladu s ustanovením § 178 OSŘ nezjišťuje, zda se jedná o držbu řádnou, poctivou nebo pravou, ale zjišťuje pouze poslední držbu a její svémocné rušení.¹⁶¹ K tomuto se vyjádřil Ústavní soud, který stanovil ve svém usnesení, že „*smyslem žaloby z rušené držby není ochrana práva, nýbrž ochrana pokojného stavu; proto obecný soud nezkoumá, zda jde o držbu řádnou, poctivou nebo pravou. Pro úspěšnost žaloby je nutné, aby žalobce prokázal, že je držitelem práva, které žalovaný ruší; obecný soud zkoumá zejména skutkový stav a přihlédne ke všem podstatným okolnostem posuzované věci.*“¹⁶²

Místně příslušným soudem pro rozhodnutí ve věci je obecný soud žalobce, případně soud podle polohy věci nemovité (§88 písm. i) OSŘ). Formu rozhodnutí upravuje § 180 odst. 1 OSŘ, dle kterého soud rozhoduje meritorně – ve věci samé usnesením. Soud musí v usnesení obsáhnout podrobné odůvodnění, které je specifické tím, že v něm zhodnotí provedené důkazy, o něž žalobce opřel svůj nárok.¹⁶³

4.1.3 Opravné prostředky

Řádným opravným prostředkem proti usnesení, jímž bylo rozhodnuto o žalobě z rušené držby, je odvolání.¹⁶⁴ Odvolací soud má podle § 214 odst.2 OSŘ povinnost nařídit jednání. V případě, že je žalobě vyhověno v krátké lhůtě a bez nařízení jednání, je usnesení ze zákona předběžně vykonatelné a vzniká povinnost žalovaného se rozhodnutím řídit. Do jednání odvolacího soudu může žalovaný zajistit důkazy za účelem zvrácení jemu nepříznivého rozhodnutí.¹⁶⁵

¹⁶¹ JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-695. str. 620

¹⁶² Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 12. 2017, sp. zn. IV. ÚS 3074/17

¹⁶³ JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-695. str. 622

¹⁶⁴ SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739. str. 750

¹⁶⁵ JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-695. str. 622str. 619

Možnost podat dovolání je však zákonem vyloučena, a to konkrétně v § 238 odst. 1 písm. g) OSŘ, stejně tak i žaloba pro zmatečnost řízení a žaloba na obnovu dle §230 odst. 1 písm. a) OSŘ.¹⁶⁶

4.2 Porovnání žaloby z rušené držby a předběžného opatření

Dle výše uvedeného popisu žaloby z rušené držby lze říci, že má podobné základní rysy jako předběžné opatření.¹⁶⁷ Mezi společné rysy můžeme zařadit krátkou dobu pro rozhodnutí soudu a absenci jednání (resp. absence povinnosti soudu jednání nařizovat).¹⁶⁸ Autor této práce je názoru, že se tyto dva instituty liší.

Rozdíl je možné spatřovat například v jejich předmětu, protože v řízení o ochranu rušené držby nejde o zajištění práva, ale o ochranu, příp. obnovení poslední pokojné držby. Další odlišnost můžeme vidět v délce „životnosti“ obou rozhodnutí. V případě řízení o ochraně z rušené držby je o meritu věci rozhodnuto konečným způsobem, zatímco předběžné opatření poskytuje pouze zatímní úpravu, u které se očekává další aktivita navrhovatele (podání návrhu na zahájení řízení), a v případě nepodání návrhu předběžné opatření zaniká (§ 77 odst. 1 písm. a) OSŘ). Poslední rozdíl představuje odlišné pojetí důkazů. V řízení o ochraně rušené držby zákon vyžaduje tzv. „plný důkaz“ (§ 177 odst. 1 věta druhá OSŘ), zatímco u řízení o vydání předběžného opatření se užití „plného důkazu“ předpokládá až v justifikačním řízení ve věci samé.¹⁶⁹

¹⁶⁶ JIRSA, Jaromír. (Úplné) procesní novinky II. *Právní prostor* [online]. Praha, 2014 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/uplne-procesni-novinky-ii>

¹⁶⁷ SVOBODA, Karel. Žaloby na ochranu rušené držby. *Bulletin advokacie* [online]. Praha, 2013 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zaloby-na-ochranu-rusene-drzby>

¹⁶⁸ JEDLIČKOVÁ, Zdeňka. *Žaloba z rušené držby* [online]. Brno [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <http://ak-jedlickova.cz/zaloba-z-rusene-drzby/>

¹⁶⁹ HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227. str. 89-90

5. Komparace právní úpravy předběžného opatření v České republice a Slovenské republice

5.1 Právní úprava předběžného opatření ve Slovenské republice

Právní úprava předběžného opatření ve slovenském právním řádu historicky vycházela ze stejného právního předpisu jako česká úprava předběžného opatření, kterým je OSŘ, resp. zákon č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok (dále jen „OSP“). Zmíněná úprava byla platná až do rekonstrukce, kdy následně od 1. 7. 2016 nabyly účinnosti tři zákony, a to: zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (dále jen „CSP“), zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (dále jen „CMP“) a zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok. Důležitým právním předpisem pro účely této práce je CSP, který upravuje problematiku zatímní úpravy poměrů účastníků třemi prostředky:

- a) neodkladné opatrenia,
- b) zabezpečovacie opatrenia,
- c) zabezpečenie dôkazu a zabezpečenie dôkazného prostriedku.¹⁷⁰

Pro účely této práce bude autor popisovat jen *neodkladné opatrenie* a *zabezpečovacie opatrenie*, protože jsou ve své podstatě blízké českému předběžnému opatření. Pro srozumitelnost bude autor označovat *neodkladné opatrenie* jako „neodkladné opatření“ a *zabezpečovacie opatrenie* jako „zabezpečovací opatření“.

5.1.1 Neodkladné opatření

Institut neodkladného opatření je upraven § 324–342 CSP a nahrazoval institut předběžného opatření, který byl upraven v § 76 odst. 1 OSP.¹⁷¹ Neodkladné opatření je možné nařídit ze dvou důvodů, které stanovuje § 325 odst. 1 CSP. První důvod představuje potřebu bezodkladně upravit poměry účastníků. Druhý důvod

¹⁷⁰ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 184

¹⁷¹ UHAL, Maroš. Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia a predbežné opatrenie. *UHAL advokátska kancelária* [online]. 2020 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.akuhal.sk/post/neodkladn%C3%A9-a-zabezpe%C4%8Dovacie-opatrenia-a-predbe%C5%BEEn%C3%A9-opatrenie>

pak představuje obavu, že výkon rozhodnutí bude ohrožen. Soud ale bude nejdříve dle ustanovení § 324 odst. 3 CSP zkoumat, zda není možné stejného účelu dosáhnout skrze zabezpečovací opatření, než nařídí neodkladné opatření.¹⁷² Zabezpečovacím opatřením se autor práce věnuje podrobněji v kapitole 5.1.2.

5.1.1.1 Řízení o neodkladném opatření

Řízení o neodkladném opatření je možné zahájit pouze na návrh. Neodkladné opatření tak může soud nařídít před zahájením řízení, v průběhu řízení a případně i po skončení řízení. Věcná příslušnost je stanovena ustanovením § 324 odst. 2 CSP, která určuje, že příslušným soudem k rozhodování o návrhu je okresní soud. Zákon dále ukládá soudu lhůtu 30 dní na rozhodnutí o návrhu na neodkladné opatření. Zvláštní 24hodinovou lhůtu pak má soud v případě neodkladných opatření, kdy se rozhoduje o omezení osoby, aby nevstupovala do domu nebo bytu, v němž se zdržuje osoba, vůči níž je důvodně podezřelá z násilí.¹⁷³

Rozsah povinností, které může soud uložit, je upraven v ustanovení § 325 odst. 2 CSP, které obsahuje demonstrativní výčet, jenž je obdobný české právní úpravě předběžného opatření. Určitý rozdíl oproti české úpravě představují povinnosti vyjmenované v písm. e) – h), které může soud uložit ve věch domácího násilí (a stalkingu). Ačkoliv tyto povinnosti, které lze nařídít, česká právní úprava rovněž zahrnuje, popisuje je obecněji než úprava slovenská. Ta zvolila popis rozsáhlejší (a podrobnější).¹⁷⁴ V § 325 odst. 3 CSP se objevuje další odlišnost oproti české úpravě. V ustanovení se stanoví, že soud může (na základě zvláštního zákona) pro kontrolu dodržování výkonu neodkladných opatření nařídít užití technických prostředků (např. zařízení ke kontrole přítomnosti v místě výkonu rozhodnutí, zařízení ke kontrole lokace osoby, zařízení ke kontrole požití

¹⁷² BARTOŇOVÁ, Gabriela. *Předběžná opatření v civilním řízení sporném*. Praha, 2019. Diplomová. UNIVERZITA KARLOVA Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Holčápek, Ph.D. str. 32

¹⁷³ RÓZENFELDOVÁ, Laura. Neodkladné opatrenia a zabezpečovacie opatrenia v sporovom konaní podľa novej právnej úpravy. *Ulpianus* [online]. 2016 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.ulpianus.sk/blog/neodkladne-opatrenia-a-zabezpecovacie-opatrenia-v-sporovom-konani-podla-novej-pravnej-upravy>

¹⁷⁴ BARTOŇOVÁ, Gabriela. *Předběžná opatření v civilním řízení sporném*. Praha, 2019. Diplomová. UNIVERZITA KARLOVA Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Holčápek, Ph.D. str. 33

alkoholu¹⁷⁵). Autor této práce je názoru, že případné užití technických prostředků pro kontrolu výkonu neodkladného opatření (resp. předběžného opatření) by našlo využití i v české úpravě, zvláště v případech předběžných opatření ve věcech domácího násilí, kdy navrhovateli může hrozit forma fyzického nebo psychického ohrožení.

Právní úprava náležitostí návrhu neodkladného opatření (§ 326 CSP) je velice podobná úpravě náležitostí předběžného opatření dle OSŘ. Stejně tak platí i v případě formy rozhodnutí o neodkladném opatření kdy, pokud soud neodmítne návrh, případně návrh nezamítne, tak usnesením nařídí neodkladné opatření. Podobně jako v české právní úpravě předběžného opatření je upraveno doručování a vykonatelnost neodkladného opatření.

5.1.1.2 Zánik a zrušení neodkladných opatření

Úprava zániku a zrušení neodkladného opatření se nachází v ustanovení §333-§339 CSP. Zákon (§ 333 CSP) zná jen jediný důvod zániku neodkladného opatření, a to uplynutí doby, na kterou bylo nařízeno.

Ke zrušení neodkladného opatření může dojít jak na základě návrhu od navrhovatele, tak i bez podání návrhu, kdy soud zrušení neodkladného opatření provede sám. Soud zruší na návrh neodkladné opatření, pokud došlo k pominutí důvodů, pro které bylo neodkladné opatření nařízeno. Určitý rozdíl oproti české úpravě představuje stav, kdy soud i bez návrhu zruší neodkladné opatření rozhodnutím, kterým odmítá nebo zamítá žalobu, případně řízení ve věci zastavuje (§ 335 odst. CSP).¹⁷⁶ Stejně tak může být neodkladné opatření zrušeno i v odvolacím řízení.

¹⁷⁵ § 3 ods. 1 zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami

¹⁷⁶ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 185

5.1.1.3 Náhrada škody a jiné újmy

Náhrada škody a jiné újmy je upravena v ustanovení § 340 CSP. Toto ustanovení zakládá povinnost navrhovatele nahradit škodu a jinou újmu každému, komu vznikla v důsledku nařízení neodkladného opatření, pokud došlo k zániku anebo zrušení neodkladného opatření z jiného důvodu než vyhovění ve věci samé nebo z důvodu uspokojení práva navrhovatele.¹⁷⁷ Účastník, jemuž vznikla škoda nebo jiná újma, pak má možnost domáhat svého nároku podáním žaloby v rámci civilního řízení.¹⁷⁸ Náhrada škody a jiné újmy se v principu podobá české úpravě náhrady škody a jiné újmy způsobené nařízením předběžného opatření. Na rozdíl od české právní úpravy neuzívá slovenská úprava neodkladného opatření institutu jistoty skládané navrhovatelem což autor této práce považuje za určitý nedostatek, kvůli kterému se náhrada škody a jiné újmy může protahovat.

5.1.1.4 Neodkladné opatření ve věcech duševního vlastnictví

CSP obsahuje úpravu neodkladného opatření ve věcech duševního vlastnictví v ustanoveních § 341 a § 342 CSP. Soud tímto neodkladným opatřením může uložit povinnost odpůrci, aby se zdržel konání, které ohrožuje anebo porušuje právo duševního vlastnictví. V případě, že soud nařídí neodkladné opatření před jednáním ve věci samé, stanoví navrhovateli neodkladného opatření lhůtu pro podání žaloby, jejím nepodáním ve lhůtě neodkladné opatření zanikne (§ 341 odst. 1 CSP).¹⁷⁹

Zvláštností této úpravy je možnost složit peněžitou záruku (*zábezpeka*) soudu. Navrhovatel může společně s návrhem neodkladného opatření požadovat, aby ten, kdo porušuje nebo ohrožuje jeho právo duševního vlastnictví, mohl místo zdržení se takového jednání složit do úschovy soudu peněžitou částku jako záruku

¹⁷⁷ RÓZENFELDOVÁ, Laura. Neodkladné opatrenia a zabezpečovacie opatrenia v sporovom konaní podľa novej právnej úpravy. *Ulpianus* [online]. 2016 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.ulpianus.sk/blog/neodkladne-opatrenia-a-zabezpecovacie-opatrenia-v-sporovom-konani-podla-novej-pravnej-upravy>

¹⁷⁸ BARTOŇOVÁ, Gabriela. *Předběžná opatření v civilním řízení sporném*. Praha, 2019. Diplomová. UNIVERZITA KARLOVA Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Holčápek, Ph.D. str. 35

¹⁷⁹ RÓZENFELDOVÁ, Laura. Neodkladné opatrenia a zabezpečovacie opatrenia v sporovom konaní podľa novej právnej úpravy. *Ulpianus* [online]. 2016 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.ulpianus.sk/blog/neodkladne-opatrenia-a-zabezpecovacie-opatrenia-v-sporovom-konani-podla-novej-pravnej-upravy>

na náhradu škody nebo jiné újmy vzniklé jeho jednáním (§ 342 odst. 1 CSP).¹⁸⁰ O výši peněžní záruky soud rozhodne usnesením, ve kterém uvede i lhůtu pro její složení. Složená záruka pak slouží pro uspokojení náhrady škody a jiné újmy, jemuž byla právoplatně přiznána; zároveň však platí, že nedochází k dotčení povinnosti nahradit škodu (a jinou újmu), kterou by záruka nepokryla. Složená záruka nepropadá a soud má povinnost ji v určitých případech dle § 342 odst. 3 písm. a) – d) CSP vrátit (např. žalobce nepodal žalobu ve věci samé ve lhůtě stanovené soudem, návrhu nebylo vyhověno ve věci samé).

5.1.2 Zabezpečovací opatření

S novou rekonstrukcí civilního práva procesního byl zanesen i nový institut – zabezpečovací opatření.¹⁸¹ Úprava zabezpečovacích opatření se nachází v ustanovení § 343 CSP. Ustanovení § 344 CSP stanovuje, že úprava pro neodkladná opatření se užívá přiměřeně i na zabezpečovací opatření. Zabezpečovacím opatřením soud může zřídit zástavní právo k věcným právům nebo jiným majetkovým hodnotám dlužníka k zajištění peněžité pohledávky věřitele, pokud existuje obava, že bude ohrožena exekuce (§ 343 odst. 1 CSP). Pokud se soud rozhodne pro zřízení zástavního práva, rozhoduje tak usnesením a samotné zástavní právo vzniká zápisem do příslušného registru (§ 343 odst. 2 CSP).

Zabezpečovací opatření tak znamená zásah nižší intenzity do práv osoby, vůči níž směřuje, a proto ve chvíli, kdy soud zvažuje nařízení neodkladného opatření, musí zvážit, zda není možné dosáhnout stejného výsledku nařízením zabezpečovacího opatření.¹⁸²

¹⁸⁰ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 186

¹⁸¹ UHAL, Maroš. Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia a predbežné opatrenie. *UHAL advokátska kancelária* [online]. 2020 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.akuhal.sk/post/neodkladn%C3%A9-a-zabezpe%C4%8Dovacie-opatrenia-a-predbe%C5%BEen%C3%A9-opatrenie>

¹⁸² KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 185

5.2 Porovnání české a slovenské právní úpravy

Při porovnání právních úprav předběžného opatření v České a Slovenské republice lze zjistit dva způsoby řešení úpravy zatímních poměrů účastníků. V české právní úpravě užíváme institutu předběžného opatření, slovenská právní úprava užívá rozdělení na neodkladná opatření a zabezpečovací opatření.

Za významný rozdíl můžeme označit délku lhůty pro rozhodnutí soudem. Zatímco česká právní úprava připouští maximálně sedmidenní lhůtu (případně 48 hodin ve věcech ochrany proti domácímu násilí nebo bezodkladně ve věcech úpravy poměrů dítěte), slovenská úprava připouští až 30 dnů (případně 24 hodin, pokud jde o věci domácího násilí). Autor této práce je toho názoru, že délka 30 dnů pro rozhodnutí soudu je dlouhá, jelikož podstatou neodkladných opatření je rychlá zatímní úprava poměru účastníků (nebo hrozí, že výkon soudního rozhodnutí bude ohrožen) a právě kvůli délce lhůty může dojít k narušení práv navrhovatele.

Zajímavým rozdílem mezi úpravami je užití elektronických technických prostředků pro kontrolu výkonu neodkladného opatření. Podle autora práce je možné, že v určitých případech (např. ve věcech domácího násilí, příp. stalkingu) by jejich využití bylo vhodné a česká úprava by se mohla inspirovat v tomto případě úpravou slovenskou.

Rozdílnost mezi úpravou českou a slovenskou spočívá rovněž ve složení peněžní záruky v případech ochrany duševního vlastnictví. Dle Kučery by možnost složit peněžní záruku představovala možnou alternativu k nařízení předběžného opatření, ale bylo by vhodné, aby taková možnost v civilním sporném řízení byla připuštěna obecně a nikoli pouze na návrh navrhovatele.¹⁸³

¹⁸³ KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787. str. 187

Závěr

Cílem této diplomové práce byl popis institutu předběžného opatření, a to jak jeho obecné úpravy dle OSŘ, tak i zvláštních předběžných opatření, která upravuje ZŘS. Dále se autor věnoval tématu náhrady škody a jiné újmy vzniklé v důsledku nařízení předběžného opatření a komparaci právní úpravy předběžného opatření a žaloby z rušené držby a na závěr komparaci právní úpravy předběžného opatření se zahraniční úpravou. Tato diplomová práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol.

První kapitola práce popisovala institut předběžného opatření dle OSŘ. Institut předběžného opatření je důležitým nástrojem civilního práva procesního. Pokud jsou splněny zákonné podmínky, umožňuje zabezpečit zachování účelu a efektivity budoucího soudního rozhodnutí v situaci, kdy jsou obavy, že by v době do jeho vydání mohlo dojít k určité nežádoucí a právem nevyžádané změně v právech účastníků.

Druhá kapitola popsala dvě zvláštní předběžná opatření dle ZŘS, a to předběžná opatření ve věcech domácího násilí a předběžná opatření upravující poměr dítěte. Tato předběžná opatření se liší od obecných předběžných opatření tím, že představují dočasnou ochranu práv (na život, zdraví, lidskou důstojnost a svobodu) zvláště zranitelných skupin osob (dětí a osob, které jsou ohroženy domácím násilím, příp. stalkingem).

Třetí kapitola se věnovala úpravě náhrady škody a jiné újmy způsobené nařízením předběžného opatření. OSŘ vyžaduje, aby návrhovatel společně s návrhem složil jistotu ve výši 10 000 Kč (případně 50 000 Kč ve věcech vztahů mezi podnikateli). Jelikož primárním účelem jistoty je nahradit škodu a jinou újmu, je autor práce názoru, že by mělo dojít ke zvýšení jistoty ve věcech vztahů mezi podnikateli. V obchodních vztazích mezi podnikateli se v současné době často jedná v částkách, které svou výší přesahují jistotu skládanou v případě předběžného opatření.

Čtvrtá kapitola porovnávala žalobu z rušené držby a institut předběžného opatření. Zmíněné právní instituty mají na první pohled společné znaky (krátká lhůta pro rozhodnutí soudu, absence povinnosti soudu nařídit jednání) a mohlo by působit, že se jedná o podobné právní instituty, kdy u žaloby z rušené držby by pak

mohla být subsidiárně užita ustanovení o předběžném opatření. Autor práce je však názoru, že se jedná o rozdílné instituty a tyto rozdíly je možné např. spatřovat v jejich předmětu, protože v řízení o ochranu rušené držby nejde o zajištění práva, ale o ochranu, příp. obnovení poslední pokojné držby.

Předmětem páté kapitoly byla komparace slovenské právní úpravy předběžného opatření (resp. neodkladného opatření a zabezpečovacího opatření) a české právní úpravy. Z nové slovenské právní úpravy, která se stala účinnou 1. 7. 2016 a přinesla několik změn, je i přes rekodifikaci stále viditelná podobnost s naší právní úpravou. Dle autora práce by některé nové instituty obsažené v CSP mohly být vhodné k inspiraci a přenesení do našeho právního řádu. Vhodným příkladem pro inspiraci je elektronická kontrola výkonu dodržování předběžného opatření (resp. neodkladného opatření) v případech, kdy hrozí například fyzické ohrožení navrhovatele nebo dochází ke stalkingu. Bylo by však nutné vždy individuální posouzení soudu, jelikož kontrola polohy odpůrce by představovala výrazný zásah do práva na soukromí, přesto by autor navrhoval, aby se zákonodárci touto možností zabývali.

Použití prostředků elektronické kontroly výkonu dodržování předběžného opatření představuje podle názoru autora velmi pozoruhodnou problematiku a bylo by jistě užitečné a přínosné tuto problematiku dále zkoumat.

Resumé

In this thesis, the author has dealt with the topic of interim measures, both its general regulation, which is regulated by the CCP, and special interim measures, which are regulated by the CCC. Furthermore, the author dealt with the topic of damages and other injuries resulting from the order of interim measures and the comparison of the legal regulation of interim measures and actions for disturbance of possession, and then the comparison of the legal regulation of interim measures with the foreign regulation. This thesis is divided into five main chapters.

The first chapter of the thesis described the institution of interim measures under the CPR. The institution of interim measures is an important procedural instrument of the Czech legal system. If the statutory conditions are met, it allows to ensure the preservation of the purpose and effectiveness of a future court decision in a situation where there are concerns that some undesirable and legally unwanted change in the rights of the parties may occur in the period until its issuance.

The second chapter defined two special interim measures as described in the CPR.

The third chapter dealt with the regulation of damage and other harm caused by an interim measure. Compensation for damage and other harm constitutes

The fourth chapter compared the action for adverse possession and the institution of interim measures.

The fifth chapter compared the Slovak legislation on interim measures (or urgent measures) and the Czech legislation. From the new Slovak legislation, which became effective on 1 July 2016, the similarity with our legislation is still visible despite the recodification. The author of the thesis is of the opinion that our legal system could be inspired in certain cases. In my opinion, a suitable example for inspiration is the electronic control of the execution of the interim measure (or urgent measure). Since our legal system has (mainly from public law norms) experience with

The use of means of electronic control of compliance with interim measures is a very remarkable issue and it would certainly be useful and beneficial to explore this issue further.

Seznam použitých zkratk

ZŘR – Zákon rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

EÚLP – Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

OZ – Občanský zákoník

TrZ – Trestní zákoník

PolČR – Zákon o policii ČR

ZoSŠ – Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

OSP – Občiansky súdny poriadok

CMP – Civilný mimosporový poriadok

CSP – Civilný sporový poriadok

Seznam použitých zdrojů

Akademické

BARTOŇOVÁ, Gabriela. *Předběžná opatření v civilním řízení sporném*. Praha, 2019. Diplomová. UNIVERZITA KARLOVA Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Holčapek, Ph.D.

HORECKÁ, Anna. *Předběžná opatření v civilním řízení*. Praha, 2020. Diplomová práce. UNIVERZITA KARLOVA Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Pohl.

Internetové

JEDLIČKOVÁ, Zdeňka. *Žaloba z rušené držby* [online]. Brno [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <http://ak-jedlickova.cz/zaloba-z-rusene-drzby/>

JIRSA, Jaromír. (Úplné) procesní novinky II. *Právní prostor* [online]. Praha, 2014 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/uplne-procesni-novinky-ii>

LICHOVNÍK, Tomáš. Přezkum usnesení o předběžném opatření odvolacím soudem. *Epravo.cz* [online]. Praha, 2017 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prezkum-usneseni-o-predbeznem-opatreni-odvolacim-soudem-105296.html>

RÓZENFELDOVÁ, Laura. Neodkladné opatrenia a zabezpečovacie opatrenia v sporovom konaní podľa novej právnej úpravy. *Ulpianus* [online]. 2016 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.ulpianus.sk/blog/neodkladne-opatrenia-a-zabezpecovacie-opatrenia-v-sporovom-konani-podla-novej-pravnej-upravy>

SVOBODA, Karel. Žaloby na ochranu rušené držby. *Bulletin advokacie* [online]. Praha, 2013 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zaloby-na-ochranu-rusene-drzby>

ŠVESTKA, Vít (Becker & Poliakoff). Specifika žaloby z rušené držby. *Epravo.cz* [online]. Praha, 2018 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/specifika-zaloby-z-rusene-drzby-107706.html>

UHAL, Maroš. Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia a predbežné opatrenie. *UHAL advokátska kancelária* [online]. 2020 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.akuhal.sk/post/neodkladn%C3%A9-a-zabezpe%C4%8Dovacie-opatrenia-a-predbe%C5%BEen%C3%A9-opatrenie>

Judikatura a rozhodnutí soudů

Ústavní soud

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. III. ÚS 119/98

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. 11. 1999, sp. zn. II. ÚS 221/98

Usnesení Ústavního soudu ze dne 12.3.2002, sp. zn. III. ÚS 394/01.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 110/09

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 5. 2015, sp. zn. I. ÚS 2903/14

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 12. 2017, sp. zn. IV. ÚS 3074/17

Nejvyšší soud

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.02.2007, sp. zn. 33 Odo 417/2005.

Vrchní a krajské soudy

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 2014, č. j. 4 Cmo 338/2013–32.

Usnesení KS v Hradci Králové ze dne 7. 8. 2012, sp. zn. 19 Co 372/2012

Usnesení KS v Plzni ze dne 27. 9. 2013, sp. zn. 15 Co 441/2013

Monografie

HRNČIŘÍK, Vít. *Předběžná opatření v civilním řízení*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-227.

KUČERA, Vít. *Předběžné opatření v civilním procesu sporném*. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-807-5024-787.

SVOBODA, Karel. *Nesporná řízení II*. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4006-067.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-8075022981.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3807-146.

Komentáře

JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-695.

JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Kniha I. §1-78g občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-5983-664

MACKOVÁ, Alena, L. MUZIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016. Komentátor. ISBN 978-807-5021-229.

PETROV, Jan. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976—1474): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-803-0.

SVOBODA, Karel, P. SMOLÍK, J. LEVÝ, R. ŠÍNOVÁ a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4006-739.

SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ Š., VLÁČIL D., LEVÝ J., HROMADA M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4007-880.

Právní předpisy

České

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

Zákon č. 549/1991 Sb., České národní rady o soudních poplatcích

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

Zahraniční

Zákon č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami

Zákon č. 160/2015 Z. z. civilný sporový poriadok

Seznam grafů

(graf č. 1) Organizační postupy při podání návrhu na předběžné opatření.....25

(graf č. 2) Fáze předcházející vlastní realizaci předběžného opatření.....29